

SPOR DİPLOMASİSİ ÇERÇEVESİNDE BALKAN KUPASI VE TÜRK BASININDAKİ TEMSİLİ (1929-1939)

Mehmet Anıl ÜNAL*

ÖZ

Bu çalışma, 1929-1939 yılları arasında Türk basınında Balkan Kupası'nın temsiline odaklanmakta ve erken Cumhuriyet döneminde sporun bir diplomasi aracı olarak nasıl işlev gördüğünü incelemektedir. Araştırmanın amacı, futbolun yalnızca bir sportif faaliyet değil, Türkiye'nin uluslararası imajını güçlendiren, millî kimliği pekiştiren ve bölgesel barışı destekleyen bir diplomatik pratik olarak nasıl kurgulandığını ortaya koymaktır. Nitel araştırma yöntemi benimsenmiş; *Akşam*, *Cumhuriyet*, *Milliyet*, *Vakit*, *Son Posta*, *Tan*, *Kurun*, *Haber*, *Yeni Asır* ve *Ulusal Birlik* gazetelerinde yayımlanan konuya ilişkin haberler, doküman analizi ve tematik çözümleme yöntemleriyle incelenmiştir. Çalışmanın sorunsalı çerçevesinde beş tematik başlık öne çıkmıştır. Bu başlıklar; *spor diplomasisi ve bölgesel siyaset*, *sporun kurumsallaşma süreci*, *disiplin ve beden terbiyesi*, *millî kimliğin oluşumunda basının dili* ve *uluslararası imaj ve modernleşmedir*. Bulgular, basının Balkan Kupası'nı yalnızca bir futbol turnuvası olarak değil, Türkiye'nin diplomatik görünürlüğünü artıran, Balkan ülkeleriyle yakınlaşmayı güçlendiren ve *Cumhuriyet*'in barışçı dış politikasını destekleyen bir spor diplomasisi aracı olarak sunduğunu göstermektedir. *Cumhuriyet* ve *Son Posta* gazetelerinde dostluk resepsiyonları ve diplomatik temaslar öne çıkarken; *Akşam* ve *Vakit* gazetelerinde millî prestij ve disiplin vurgusu dikkat çekmiştir. Öte yandan, *Tan* ve *Kurun* gazetelerinde ise, modernleşme söylemi, spor üzerinden ulusal gelişme idealiyle ilişkilendirilmiştir. Sonuç olarak, Balkan Kupası haberleri, erken Cumhuriyet Türkiye'sinde sporun diplomasi, kimlik ve modernleşme arasında köprü kuran bir yumuşak güç pratiği olarak konumlandırıldığını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Spor Diplomasisi, Balkan Kupası, Türk Basını, Erken Cumhuriyet Dönemi, Modernleşme.

* Arş. Gör. Dr., Bülent Ecevit Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Yeni Medya ve İletişim Bölümü, Zonguldak, ORCID: orcid.org/0000-0003-0119-4073, E-posta: maunal39@gmail.com

MEHMET ANIL ÜNAL

THE BALKAN CUP AND ITS REPRESENTATION IN THE TURKISH PRESS WITHIN THE FRAMEWORK OF SPORTS DIPLOMACY (1929-1939)

ABSTRACT

This research focuses on the representation of the Balkan Cup in the Turkish press between 1929 and 1939 and examines how sports functioned as a diplomatic tool during the early Republican period. The research aims to reveal how football was constructed not only as a sporting activity but also as a diplomatic practice that strengthened Türkiye international image, reinforced national identity, and supported regional peace. A qualitative research method was adopted; news articles related to the subject published in the *Akşam*, *Cumhuriyet*, *Milliyet*, *Vakit*, *Son Posta*, *Tan*, *Kurun*, *Haber*, *Yeni Asır* and *Ulusal Birlik* newspapers were examined using document analysis and thematic analysis. Five thematic headings emerged within the framework of the study's problem. These headings are: *sports diplomacy and regional politics*, *the institutionalization process of sports*, *discipline and physical education*, *the language of the press in the formation of national identity*, and *international image and modernization*. The findings show that the press presented the Balkan Cup not only as a football tournament but also as a tool of sports diplomacy that increased Turkey's diplomatic visibility, strengthened rapprochement with Balkan countries, and supported the Republic's peaceful foreign policy. While the *Cumhuriyet* and *Son Posta* newspapers emphasized friendship receptions and diplomatic contacts, the *Akşam* and *Vakit* newspapers focused on national prestige and discipline. On the other hand, in the *Tan* and *Kurun* newspapers, the discourse of modernization was linked to the ideal of national development through sports. Consequently, the Balkan Cup news stories demonstrate that sports in early Republican Turkey served as a soft power practice that bridged diplomacy, identity, and modernization.

Keywords: Sports Diplomacy, Balkan Cup, Turkish Press, Early Republican Era, Modernization.

EXTENDED ABSTRACT

This study examines the representations of the Balkan Cup tournament held between 1929 and 1939 in the Turkish press within the context of sports diplomacy. Sports diplomacy is a multidimensional conceptual framework that refers to the use sports as a means of communication, representation, and soft power between states and societies in international relations. Particularly in the first half of the 20th century,

SPOR DİPLOMASİSİ ÇERÇEVESİNDE BALKAN KUPASI VE TÜRK BASININDAKİ
TEMSİLİ (1929-1939)

sport evolved beyond being merely an arena for competition and entertainment to become an important social space where nation-states made themselves visible internationally, produced political messages, and symbolically expressed their claims to modernization. In this context, the Balkan Cup is considered one of the notable early and regional-scale examples of sports diplomacy. This study is based on the assumption that the Balkan Cup should be considered not only as a sporting event but also as a practice of sports diplomacy closely linked to the diplomatic, political, and cultural relations established by Turkey with Balkan countries during the early Republican period.

The Balkan Cup was first held in 1929 among Balkan countries, bringing together states such as Turkey, Greece, Bulgaria, Romania, and Yugoslavia on the same sporting platform. The historical context in which the tournament emerged corresponds to a period in which the Balkan geography was shaped by nation-state building processes, border disputes, and political fragility following the First World War. During this period, the Balkans stood out as a region where both regional cooperation efforts and mutual distrust were intensely felt. Under these conditions, football was seen as a space where political tensions could be expressed through symbolic and controllable competition, without being transferred to the arena of direct conflict. The fact that the Balkan Cup was played in a long-term league format between 1929 and 1931 enabled the establishment of continuous sporting and symbolic contacts between countries; in this respect, the tournament demonstrated that sport could serve a diplomatic function at the regional level.

At this point, the first theme that emerges from the analysis is sports diplomacy and regional politics. In the Turkish press, Balkan Cup matches were presented not only in the context of sporting competition, but also in relation to political relations between Balkan countries and the discourse of regional peace. The matches were often reported with an emphasis on friendship, goodwill, and mutual understanding, implying that sport was a tool for easing regional tensions. This representation turned the Balkan Cup into a symbolic arena complementing official diplomacy.

Throughout the 1930s, the Balkan Cup became a regular sporting tradition in the Balkans, and the matches were presented not only in terms of sporting results but also with discourses of friendship, sportsmanship, and Balkan solidarity. The framing of the matches in the Turkish press with expressions such as “friendly competitions”, “contact with neighboring countries”, and “rapprochement between Balkan nations” shows that the relationship between sports and politics was reproduced through the press.

In this context, the second theme that stands out in the text is the institutionalization process of sports. In the newspapers examined, the Balkan Cup is presented as an indication that football is conducted within the framework of modern rules, official organizations, and federative structures. The regulation of sport through specific norms and institutions was considered part of the modern state concept, and the Balkan Cup became a visible example of this institutionalization.

From Turkey's perspective, the Balkan Cup provided a platform consistent with the peaceful foreign policy approach and regional cooperation efforts adopted in the early Republican period. Through the Balkan Cup, Turkey established contact with Balkan countries and found an opportunity to represent itself as a modern, peaceful, and open-to-cooperation state. In this process, sports became a representative arena in which Türkiye gained visibility on the international stage and could symbolically display its claim to modernization.

At this point, the third theme identified in the analysis is discipline and physical education. The Turkish press has highlighted footballers' physical endurance, disciplined work ethic, and physical fitness; sport has been presented as an important element of the ideal of a healthy, strong, and disciplined society. The discourse on physical education has been linked not only to sporting success but also to the goals of national development and social progress.

*The research is based on qualitative research methods and was conducted within the framework of historical media analysis. Research data set consists of Turkish newspapers containing news, match reviews, columns, and commentary related to the Balkan Cup between 1929 and 1939. The newspapers *Akşam*, *Cumhuriyet*, *Haber*, *Kurun*, *Milliyet*, *Son Posta*, *Tan*, *Ulus*, *Ulusal Birlik*, and *Vakit* were included in the study in alphabetical order.*

The fourth theme that stands out in these texts is the language of the press in the formation of national identity. The Turkish national team's representation in the Balkan Cup was framed in terms of national pride, unity, and a sense of belonging. However, this discourse was grounded in a civilized and measured understanding of national identity rather than aggressive or exclusionary nationalism. The language of the press contributed to the construction of a modern and inclusive national identity through sport.

The fifth theme that stands out in the Turkish press's coverage of the Balkan Cup is sport as a vehicle for international image and modernization. The tournament has been presented as one of the symbolic indicators of Turkey's modernization process and integration into the international

SPOR DİPLOMASİSİ ÇERÇEVESİNDE BALKAN KUPASI VE TÜRK BASININDAKİ
TEMSİLİ (1929-1939)

community. Through the Balkan Cup, the Turkish press has produced and circulated the message that Turkey is a modern, disciplined country that complies with international norms.

The results of the research reveal that the Balkan Cup is represented in the Turkish press within a multi-layered world of meaning. The tournament was presented not only as a sporting event but also as a practice of sports diplomacy intertwined with institutionalization, understanding of discipline, construction of national identity, and production of international image. In this process, the Turkish press functioned as an active field where diplomatic and ideological meanings were produced, rather than as a passive transmitter.

In conclusion, this study demonstrates that the Balkan Cup is a historical example that should be evaluated in the context of sports diplomacy. Between 1929 and 1939, football served as a means of communication, representation, and soft power in Turkey's relations with Balkan countries; the Turkish press was one of the key areas that produced the social legitimacy and discursive framework of this process. Although the Balkan Cup is no longer held today, it continues to serve as a powerful reference point, both historically and theoretically, for understanding the transformative potential of sport in international relations.

This study reveals that in the early Republican period, sport was positioned not only as an arena of competition or a leisure activity, but also as a field of representation carrying ideological, cultural, and political meanings. In the context of the Balkan Cup, football became a symbolic tool that aligned with the state's goals of modernization and internationalization; this tool was conveyed to the masses through the Turkish press. This situation demonstrates that the social circulation of sport was shaped not only by sporting achievements but also by political and cultural meanings.

The media discourse has often presented the Balkan Cup as a sign of "normalization" and "civilization". In this context, the matches have been represented as arenas where historical tensions between Balkan countries are suspended in everyday life, and competition is experienced in a peaceful and controlled manner. Framing sport in this way has produced a message of stability and confidence both for the domestic audience and the outside world. Thus, the Balkan Cup has become part of a diplomatic meaning production that transcends the game on the field.

When the themes presented in the study are evaluated together, it is seen that sports diplomacy is established in the Turkish press within a coherent discourse universe, rather than a fragmented one. The theme of sports diplomacy and regional politics shows how sports aligns with foreign

policy objectives, while the institutionalization process of sports reveals that these objectives are legitimized through modern and organized structures. The emphasis on discipline and physical education demonstrates that sports functions not only as an international tool but also as a means of establishing internal social order.

At this point, the role of the press goes beyond merely being a medium for reporting sports news. The press has functioned as an ideological production space that determines the meanings associated with sports through the Balkan Cup, repeating and normalizing these meanings. The language of the press in the formation of national identity is one of the most prominent indicators of this process. The language used in sports news has a structure that strengthens the sense of “us” but builds this feeling not through hostility, but through civilized competition and international prestige. This points to a media practice consistent with the identity politics of the early Republican era.

The theme of sports as a vehicle for international image and modernization clearly reveals the role of the Balkan Cup in shaping Turkey’s face to the outside world. The Turkish press presented the Balkan Cup as one of the proofs that Turkey was a modern, disciplined country that complied with international norms. The behavior of athletes on the field, the order of the organizations, and the nature of international contacts became concrete indicators of the discourse of modernization. In this context, sports represented not only a legal or institutional dimension of modernization, but also a cultural and symbolic one.

One of the main contributions of this study to the literature is its examination of the concept of sports diplomacy through historical and regional examples, using media representations. While the literature on sports diplomacy mostly focuses on global events such as the Olympics or the World Cup, regional tournaments such as the Balkan Cup have received relatively little attention. However, despite their lower visibility, such events play important diplomatic roles in terms of continuity and direct contact.

Finally, the example of the Balkan Cup also offers important insights into understanding the historical continuity of the relationship between sports, media, and politics. The roles that sport plays in international relations today are primarily built upon these early practices. The Turkish press’s approach to the Balkan Cup offers a powerful historical perspective on how sport was interpreted and presented within certain ideological frameworks. In this respect, the study contributes not only to understanding the past but also to analyzing the diplomatic functions of sport today.

Giriş

Spor, bireysel gelişimin ötesinde toplumsal örgütlenme ve kolektif kimlik inşasında işlev gören önemli bir toplumsal pratik olarak tarihsel süreç içerisinde farklı anlamlar kazanmıştır. Antik dönemden itibaren beden terbiyesi, disiplin ve rekabet gibi unsurlar etrafında şekillenen spor, modern dönemde ulusların kendilerini temsil ettiği ve karşılıklı olarak konumlandığı bir alan hâline gelmiştir. Bu dönüşüm, sporun yalnızca fiziksel bir etkinlik değil, toplumsal ve siyasal anlamların üretildiği bir temsil sahası olarak ele alınmasını gerekli kılmaktadır.

Oyun kavramı bireyin küçük yaştan itibaren ihtiyaç duyduğu ve yaşam tecrübesi edinmesinde gelişimi destekleyici bir rol üstlenmiştir. Oyun oynama sürecinin devamı olarak gelişen spor ise, bireylerin ve toplumların birlikte hareket edebildiği ortaklaşa bir alan üretmiştir. Antik Yunan döneminden itibaren toplumsal anlamda spor olgusu beden terbiyesinde önemli bir yer edinmeye başlamış ve bu dönemde özellikle olimpiyat oyunlarının profesyonel bir şekle bürünmesi sporun gündelik yaşamdaki değerini artırmıştır.¹

Spor olgusu devlet yönetimi düzeyinde orduların disiplinli bir yapıya kavuşmasında kritik rol üstlenirken, uluslararası mücadelelerde de bir rekabet alanı olmuştur.² Modern dönemde spor, uluslararası karşılaşmalar aracılığıyla ulusların görünürlük kazandığı ve rekabet ettiği bir zemin oluştururken, kitle iletişim araçlarının gelişimi bu sürecin geniş kitleler tarafından izlenebilir ve anlamlandırılabilir hâle gelmesini sağlamıştır. Bu bağlamda, medya, spor karşılaşmalarını yalnızca aktaran bir araç olmaktan çıkarak, ulusal kimlik, temsil ve rekabet söylemlerinin üretildiği temel bir alan hâline gelmiştir.

Kitle iletişim araçlarının spor alanına ilgi duyması ve izleyici kitlesinin de bu alana geniş katılım sağlaması spor olgusunun millî bir bilinçle erişmesinde etkili olmuştur. Özellikle, uluslararası spor karşılaşmalarında ortaya çıkan ortak ulusal bilinç, sporun toplumlar arasında üstünlük kurma mücadelesi verdiği yumuşak bir alan doğurmuştur. Bu bağlamda, uluslararası ilişkiler açısından yumuşak güç olarak önem kazanan spor, kitlelerin uluslararası boyutta birbirlerine yakınlaştığı bir bilinç alanı yaratmıştır.

¹ Johan Huizinga, *Homo Ludens*, (çev.) Mehmet Ali Kılıçbay, Ayrıntı Yayınları, İstanbul 2010, s. 70.

² Kurthan Fişek, *Spor Anatomisi*, YGS Yayınları, İstanbul 2003, s. 4.

Yakınlaşılan bu alanı içeren yeni iletişim süreci de spor diplomasisi kavramının öne çıkmasına zemin hazırlamıştır.

Uluslararası ilişkiler çerçevesinde yumuşak güç olarak değerlendirilen spor diplomasisi, ulusların bir araya gelebildiği, dostluklar oluşturabildiği, üstünlükler kurabildiği ve çözülemeyen sorunların üstesinden gelmede kritik bir uluslararası ilişkiler süreci olarak önem kazanmıştır.³ Spor diplomasisi ulusların yakınlığı bir alanı amaçlarken, medya araçları da bu yakınlışmanın geniş kitleler tarafından görünürlüğünü artırmakta ve karşılıklı duygu alışverişinin kritik bir taşıyıcısı hâline gelmektedir.

Cumhuriyet'in ilk yıllarında Türkiye'nin dış politika vizyonu ve bölgesel ilişkileri çerçevesinde sporun işlevi, özellikle Balkan coğrafyasıyla kurulan temaslarda belirginleşmektedir. 1929 yılında başlatılan Balkan Kupası futbol turnuvası, Türkiye ile Balkan ülkeleri arasındaki ilişkilerin geliştiği önemli bir karşılaşma zemini oluşturmuştur. Bu turnuva, sportif rekabetin yanı sıra bölgesel yakınlışma, temsil ve uluslararası görünürlük süreçlerini de içeren çok katmanlı bir yapıya sahiptir.

Bu çalışma, Balkan Kupası'nın ilk on yıllık döneminde (1929-1939) Türk basınında nasıl temsil edildiğini incelemeyi amaçlamaktadır. Bu doğrultuda, dönemin gazetelerinde yer alan haberler üzerinden sporun diplomatik, kurumsal ve toplumsal anlamlarının nasıl kurulduğu analiz edilmektedir. Çalışma, sporun uluslararası ilişkiler bağlamındaki rolünü doğrudan tartışmak yerine, bu rolün basın söylemi aracılığıyla nasıl üretildiğine odaklanarak literatüre katkı sunmayı hedeflemektedir.

1. Uluslararası İlişkilerde Spor Diplomasisi

Spor olgusunun ortaya çıkmasında bireyin küçük yaştan itibaren öğrendiği ve geliştirdiği oyun kavramı önemli bir yer tutarken, gelişen ve çeşitlenen profesyonel spor dalları toplumların gündelik yaşamlarında önde gelen ilgi alanlarından biri olmaktadır. Toplumsal açıdan bireyleri bir araya getirme ve ortak bir bilinç yaratmada kritik role sahip olan spor, uluslararası ilişkiler alanında da önde gelen iletişim süreçlerinden biridir.

³ Joseph Nye, *Soft Power: The Means to Success in World Politics*, Public Affairs, New York, 2004, s. 12.

**SPOR DİPLOMASİSİ ÇERÇEVESİNDE BALKAN KUPASI VE TÜRK BASININDAKİ
TEMSİLİ (1929-1939)**

Spor kavramı profesyonel bir disiplin olarak gündelik yaşamın içinde yer almaya başladığı dönemden itibaren hem ulusal hem de uluslararası mücadele ve yakınlaşma alanı hâline gelmiştir.⁴ Ulusal boyutta zaman zaman rekabetin ve birlikteliğin gözlemlendiği spor karşılaşmaları özellikle uluslararası boyuttaki mücadelelerde aynı ulusa ait insanları bir araya getirmede önemli bir güç oluşturmuştur.⁵ Örneğin, millî takımlar düzeyinde düzenlenen olimpiyatlar, dünya kupası, kıtalara özel turnuvalar uluslararası rekabetin ve yakınlaşmanın önde gelen spor faaliyetleri olarak belirlemektedir.

Dolayısıyla, spor olgusunun geniş kitlelerde bulunduğu anlam ve değer uluslararası ilişkiler açısından ülke yönetimleri için de diğer ülkelerle ilişkilerinde önemli bir yer tutmaya başlamıştır.⁶ Bu bağlamda, kamu diplomasisi alanının alt dallarından biri olarak değerlendirilen spor diplomasisi kavramı önem kazanırken, ülkelerin kültürel anlamda kendilerini tanıtabilecekleri, bir marka olarak öne çıkabilecekleri, diğer ülkeler açısından olumlu bir izlenim kazanabilecekleri yeni bir yumuşak güç diplomasisi tartışılmaktadır.⁷

Joseph Nye'nin ileri sürdüğü yumuşak güç kavramı kültürel boyutta uluslararası ilişkilerin geliştirilmesini amaçlamakta ve askeri, ekonomik yaptırımlar gibi sert güç olarak değerlendirilen alanın dışına çıkmaktadır.⁸ Kültürel diplomasi, ülkenin bir başka ülke sınırlarında kendi imajını ve kültürünü tanıtmak açısından önemli bir konuma yükselmiştir. Bu bağlamda, kültürel aktarımda spor alanı da taşıyıcı bir rol üstlenmektedir.⁹ Spor, geniş kitleler tarafından ilgi duyulan ve hızlı benimsenen alanlardan biri olarak uluslararası ilişkiler düzeyinde değer görmektedir.

Sporun geniş kitleler tarafından kolayca benimsenmesi, ortak bir duygu dili yaratması, millî bilinci ve birlikteliği pekiştirmesi, ilgi çekici bir boş zaman aktivitesi olarak öne çıkması gibi faktörler spor diplomasisi

⁴ Pascal Boniface, *Futbol ve Küreselleşme*, (çev.) İsmail Yerguz, NTV Yayınları, İstanbul 2007, s. 12.

⁵ Kurthan Fişek, *Spor Anatomisi*, YGS Yayınları, İstanbul 2003, s. 5.

⁶ Bern Frick, "Globalization and Factory Mobility the Impact of the 'Bosman-Ruling' on Player Migration in Professional Soccer", *Journal of Sports Economic*, Cilt 10, Sayı 1, 2009, s. 89.

⁷ Aslı Yağmurlu, Kamu Diplomasisi Bakışından Spor Diplomasisi, *Gaziantep University Journal of Social Science*, Cilt 18, Sayı 4, 2019, s. 1368.

⁸ Joseph Nye, *Soft Power: The Means to Success in World Politics*, Public Affairs, New York 2004, s. 12.

⁹ Stuart Murray, "Introduction, Sports Diplomacy", *The Hague Journal of Diplomacy*, Cilt 8, 2013, s. 192.

alanındaki çalışmaların gelişmesinde etkili olmaktadır.¹⁰ Uluslararası spor organizasyonlarının sistematik bir yapıya bürünmesiyle birlikte ülkeler arası spor karşılaşmaları kitlelerin aidiyet duydukları millî takımları ve sporcularını destekleme bilincini artırmaktadır.¹¹ Bu süreçte, spor izleyicisi hem kendi takımı hakkında izlenim edinmekte hem de diğer takımların sporcularını gözlemleyerek birtakım çıkarımlar yapabilmektedir.

Uluslararası spor organizasyonlarında başarı elde eden takımlar ve sporcular güçlü bir ülke imajını yaratırken, müsabakalardaki davranış ve tutumlarıyla da ait oldukları kültüre ilişkin aktarımda bulunabilmektedirler.¹² Özellikle, bir spor dalında ikon hâline gelen ve geniş kitleler tarafından takip edilen sporcular millî takımlar düzeyinde de ait olduğu ülkenin imajına katkı sunmaktadır. Dolayısıyla, uluslararası spor organizasyonlarına ve sporcularına duyulan yüksek ilgi devlet yönetimlerinin de kendilerini yabancı bir kamuya tanıtmalarında etkili bir güç alanına dönüşmüştür.¹³

Spor diplomasisi, uluslararası ilişkilerde yumuşak güç olarak değerlendirilen alanlardan biri olurken, sporun birleştirici gücünü ve olumlu imaj yaratmadaki etkisini önemsemektedir.¹⁴ Örneğin, dört yılda bir düzenlenen Dünya Kupası organizasyonları futbol alanındaki en büyük uluslararası organizasyon olarak öne çıkmaktadır. Sözü geçen turnuvanın ev sahipliği için yarışan ülkeler, bu turnuvaya sahip olmakla birlikte kendi kültürlerine ilişkin etkili bir tanıtım olanağını da elde etmektedir. Ev sahipliği sürecinde ülkeye gelen sporseverlerin edinecekleri olumlu izlenimler ve medya tanıtımları turnuvanın bir başka yönü olan spor diplomasisi sürecini işaret etmektedir.¹⁵

¹⁰ Emmanuel Acquah-Sam, “Developing Sports for Economic Growth and Development in Developing Countries”, *European Scientific Journal ESJ*, Cilt 17, Sayı 15, 2021, s. 174.

¹¹ Robert Schneider, “Sport as a Facilitator of Positive International Relations”, *International Journal of Science Culture and Sport*, Cilt 4, Sayı 20, 2016, s. 844.

¹² Yasemin Gök, “Spor Politikası ve Spor Diplomasisi: Küresel Sahada Madalyonun İki Yüzünün Dansı”, *Yeni Türkiye*, Cilt 136, 2024, s. 154.

¹³ Ahmet Talimciler, *Sporun Sosyolojisi Sosyolojinin Sporunu*, Bağlam Yayıncılık, İstanbul 2010, s. 121.

¹⁴ Ömer Özbey, Doğan Doğan ve Tekin Çolakoğlu, “Kamu Diplomasisi Aracı Olarak Spor Diplomasisi”, *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, Cilt 12, Sayı 1, 2021, s. 109.

¹⁵ Oğuz Göksu, “Türkiye’nin Ülke Markasının İnşası Sürecinde Kamu Diplomasisi Ekseninde Sporun Rolünün Değerlendirilmesi”, *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt 5, Sayı 2, 2019, s. 406-407.

SPOR DİPLOMASİSİ ÇERÇEVESİNDE BALKAN KUPASI VE TÜRK BASININDAKİ
TEMSİLİ (1929-1939)

Spor diplomasisi, ülkeler arasında politik, kültürel ve toplumsal ilişkilerin geliştirilmesinde sporun bir araç olarak kullanılmasını ifade etmektedir. Devletler, uluslararası spor organizasyonları ve sporcular aracılığıyla ulusal imajlarını güçlendirmeyi, yumuşak güç unsurlarını artırmayı ve toplumlar arası etkileşimi teşvik etmeyi hedeflemektedir.¹⁶ Özellikle olimpiyatlar, dünya kupaları ve uluslararası turnuvalar, spor diplomasisinin en görünür örneklerini oluşturmaktadır. Bu etkinlikler sportif başarının yanı sıra ülkelerin birbirleriyle diyalog kurmasına ve ortak değerler geliştirmesine zemin hazırlamayı amaçlamaktadır.¹⁷

Tarihsel olarak bakıldığında, spor diplomasisi, Soğuk Savaş döneminde ABD ile Sovyetler Birliği arasında olduğu gibi politik rekabetin sahaya taşındığı bir alan hâline gelmiştir. Ancak, günümüzde daha çok barış inşası, kültürel anlayışın artırılması ve uluslararası iş birliği amaçları öne çıkmaktadır.¹⁸ Sporcuların kişisel başarıları da diplomatik etkiler yaratabilmektedir. Örneğin; Nelson Mandela döneminde Güney Afrika'nın *rugby* oyunu aracılığıyla dünyaya yeniden entegre edilmesi bunun önemli bir örneği olarak öne çıkmaktadır.¹⁹

Günümüzde spor diplomasisi, uluslararası ilişkilerde giderek daha stratejik bir rol üstlenmektedir. Spor organizasyonları, ülkeler için bir rekabet alanı oluştururken, kültürel paylaşım ve karşılıklı anlayış ortamı da yaratmaktadır.²⁰ Farklı toplumları bir araya getiren bu etkinlikler, politik gerilimlerin azaltılmasına, toplumsal bağların güçlenmesine ve barışın desteklenmesine katkı sağlamaktadır. Bu yönüyle spor diplomasisi, küresel ölçekte karşılıklı saygı, diyalog ve iş birliği kültürünü teşvik eden bir yumuşak güç aracı olarak önem kazanmaktadır.²¹

¹⁶ Stuart Murray, "The two halves of sports-diplomacy", *Diplomacy & Statecraft*, Cilt 23, Sayı 3, 2012, s. 577.

¹⁷ Havard Mokleiv Nygard ve Scott Gates, "Soft Power at Home and Abroad: Sport Diplomacy, Politics and Peace-Building", *International Area Studies Review*, Cilt 16, Sayı 3, 2013, s. 237.

¹⁸ Judith Trunkos ve Bob Heere, "Sport Diplomacy: A Review of How Sports Can Be Used to Improve International Relationships", *Case Studies in Sport Diplomacy*, (eds.) Craig Esherrick, Robert Baker, Steven Jackson ve Michael Sam, Fit Publishing, West Virginia 2017, s. 6.

¹⁹ David Ross Black ve John Nauright, *Rugby and The South African Nation: Sport, Cultures, Politics, and Power in the Old and New South Africas*, Manchester University, Manchester 1998, s. 6.

²⁰ Lincoln Allison ve Terry Monnington, "Sport, Prestige And International Relations", *Government and Opposition*, Cilt 37, Sayı 1, 2002, s. 112.

²¹ Jonathan Grix ve Donna Lee, "Soft Power, Sports Mega-Events and Emerging States: The Lure of The Politics of Attraction", *Global Society*, Cilt 27, Sayı 4, 2013, s. 525.

Bunun ötesinde, spor diplomasisi, uluslararası ilişkilerde kültürel etkileşimi, karşılıklı anlayışı ve barışçıl diyalogu teşvik eden bir yumuşak güç unsuru olarak görülmektedir. Katar'ın 2022 FIFA Dünya Kupası'nı düzenlemesi, ülkenin küresel imajını güçlendirme ve uluslararası arenada görünürlüğünü artırma çabasının bir parçası olarak değerlendirilmektedir.²² Öte yandan, Tokyo 2020 Olimpiyatları da Japonya'nın hem teknolojik yeniliklerini hem de toplumsal kültürünü dünyaya tanıtmaya fırsatı yaratmıştır. Bu örnekler, spor diplomasisinin devletler arası ilişkiler alanındaki önemini yanı sıra ulus markalaşması, kültürel diplomasi ve toplumsal barış süreçlerinde de etkili bir araç hâline geldiğini göstermektedir.²³

Spor diplomasisi, ülkelerin uluslararası ilişkilerde yumuşak güç unsuru olarak sporu kullanma biçimlerinden biridir. Bu bağlamda, Balkan Kupası turnuvası da yalnızca bir futbol organizasyonu değil, bölgesel barış ve diplomatik etkileşim için bir platform işlevi görmüştür.²⁴ İlk olarak 1929'da düzenlenmeye başlayan Balkan Kupası, Türkiye, Yunanistan, Bulgaristan, Romanya, Yugoslavya ve Arnavutluk gibi tarihsel olarak politik gerilimler yaşamış ülkeleri aynı çatı altında buluşturmuştur. Bu durum, futbolun diplomatik bir köprü görevi üstlenmesine olanak sağlamış, karşılıklı rekabetin yanı sıra iletişim ve kültürel etkileşim ortamı yaratmıştır.

Balkan Kupası, özellikle II. Dünya Savaşı sonrası dönemde Balkan ülkeleri arasında yeni bir diyalog kanalı olarak görülmüştür. Politik sınırların keskinleştiği Soğuk Savaş yıllarında dahi Balkan Kupası gibi spor organizasyonları ülkelerin birbirleriyle temas kurmalarına, hatta zaman zaman diplomatik gerginlikleri azaltmalarına katkı sağlamıştır. Bu süreçte spor, hükümetler arası resmî ilişkilerin ötesinde, halklar arası iletişimi ve ortak kimlik duygusunu güçlendiren kritik bir unsur hâline gelmiştir.

Dolayısıyla, bu çalışmada Balkan Kupası, yalnızca bir futbol rekabeti olarak incelenmemiş, bölgesel spor diplomasisinin tarihsel bir örneği olarak da değerlendirilmektedir. Turnuva, Balkan coğrafyasındaki ülkelerin ortak geçmişlerini spor üzerinden yeniden tanımlamalarına ve kültürel farklılıklarını rekabetin ötesinde birer diyalog unsuru hâline getirmelerine

²² Stuart Murray ve Geoffrey Allen Pigman, "Mapping The Relationship Between International Sport and Diplomacy", *Sport in Society*, Cilt 17, Sayı 9, 2014, s. 5.

²³ Tomoko Tamari, "Reconsidering Sport Diplomacy: The 2020/1 Tokyo Olympics and 'Soft-Power'", *Asian Journal of Sport History & Culture*, Cilt 4, Sayı 1, 2024, s. 3-4.

²⁴ Fehim Kuruloğlu, "Türkiye'nin Spor Diplomasisi ve Balkan Oyunları", *Uluslararası Balkan Sempozyumu*, Ümraniye Belediyesi Kültür Yayınları, İstanbul 2022, s. 125-126.

SPOR DİPLOMASİSİ ÇERÇEVESİNDE BALKAN KUPASI VE TÜRK BASININDAKİ TEMSİLİ (1929-1939)

olanak tanımıştır. Bu açıdan bakıldığında, Balkan Kupası'nın sporu bir yumuşak güç aracı olarak kullanan erken dönem diplomatik girişimlerden biri olduğu gözlemlenmektedir.

Türkiye açısından, Balkan Kupası hem spordaki varlığını bölgesel düzeyde görünür kılmak hem de komşu ülkelerle diplomatik ilişkileri yumuşatmak için önemli bir fırsat olmuştur. Cumhuriyet'in ilk yıllarında uluslararası tanınırlığını güçlendirmeye çalışan Türkiye, futbol aracılığıyla bölgesel dayanışma ve dostluk mesajları vermiştir. Balkan Kupası, Türkiye'nin spor diplomasisindeki erken örneklerinden biri olarak değerlendirilebilir. Dolayısıyla, sözü geçen turnuva, Türkiye'nin bölgesel kimliğini güçlendirmesine, tarihsel gerilimlerin ötesinde kültürel bir yakınlık geliştirmesine ve uluslararası arenada barışçıl rekabet anlayışını temsil etmesine imkân tanımıştır. Günümüzde bu miras, Türkiye'nin hem Balkan coğrafyasıyla tarihsel bağlarını hatırlatan hem de sporu dış politika ve kültürel diplomasi aracı olarak kullanan stratejilerinde kendini göstermeye devam etmektedir.

2. Spor Diplomasisi Bağlamında Balkan Kupası ve Basın

Sporun uluslararası ilişkiler düzeyinde edindiği kritik rol hem dünya genelinde hem bölgesel boyutta yakınlaşmanın önemli bir aracı hâline gelmiştir. Spor karşılaşmaları ulusların bağ kurabildikleri ve geliştirebildikleri bir kültürel aktarım alanı yaratmıştır. Bu bağlamda, spor organizasyonları aracılığıyla ortaya çıkan kültürel aktarım sürecinde kitle iletişim araçları da etkili olmaktadır. Medya araçları hem dünya genelinde hem de bölgesel anlamda düzenlenen spor organizasyonlarının geniş kitleler tarafından takip edilebilmesinde önem kazanırken, uluslararası ilişkiler sürecindeki ortak bilincin yaratılmasında da bireyleri bir araya getirme gücüne erişmiştir.

Sporun yaygınlaşması ve gündelik yaşamın bir parçası hâline gelmesinde kitle iletişim araçları büyük bir rol oynamaktadır. Dünya genelinde ve bölgesel düzeyde gerçekleşen uluslararası spor karşılaşmalarının geniş kitlelerce takip edilebilmesi, medya araçları sayesinde mümkün olmaktadır.²⁵ Medya, bireylerin spor organizasyonlarıyla ilgili bilgiye erişebileceği ve farklı toplumlar arasında bir yakınlaşma alanı yaratabileceği

²⁵ Michael Real, "Media Sport: Technology and the Commodification of Postmodern Sport", *MediaSport*, (ed.), Lawrence Wenner, Routledge, London 1998, s. 21.

önemli bir iletişim kanalı işlevi görmektedir. Bu süreç, spor aracılığıyla ortak bir millî bilincin oluşmasına ve uluslararası karşılaşmalar hakkında bilgi edinme ve ortak duygular geliştirme ortamının sağlanmasına katkıda bulunmaktadır.²⁶

Spor diplomasisi, devletlerin ya da toplulukların uluslararası alanda spor aracılığıyla etkileşim kurmalarını, karşılıklı anlayış geliştirmelerini ve yumuşak güç unsurlarını pekiştirmelerini ifade etmektedir. Bu bağlamda, medya sporun yalnızca bir rekabet alanı olmaktan çıkarak diplomatik bir iletişim aracına dönüşmesinde önemli bir rol üstlenmektedir.²⁷ Medya, spor organizasyonlarını küresel ölçekte görünür kılarak, ülkelerin kültürel, politik ve ekonomik yönlerinin uluslararası kamuoyuna aktarılmasını sağlamaktadır. Böylece, spor ulusların imaj inşasında ve kültürel diplomasi pratiklerinde stratejik bir araç hâline gelmektedir.²⁸

Medya, spor diplomasisinin en temel taşıyıcısı olarak, uluslararası spor karşılaşmalarının geniş kitlelerce takip edilmesine aracılık etmektedir. Özellikle, televizyon, dijital platformlar ve sosyal medya sayesinde spor etkinlikleri yalnızca birer yarışma olmaktan çıkmakta, uluslararası diyalog ve kültürel etkileşim alanları hâline gelmektedir.²⁹ Bu süreçte, medya kamu diplomasisinin bir uzantısı olarak çalışmakta, olimpiyatlar, dünya kupaları ya da bölgesel turnuvalar gibi büyük organizasyonlarda ev sahibi ülkenin imajına doğrudan katkıda bulunmaktadır.³⁰

Nitekim, spor medyası bilgi aktarmakla kalmayıp aynı zamanda anlatı kurma gücüne de erişmiştir. Haberlerin sunuluş biçimi, kullanılan dil ve görsel unsurlar spor karşılaşmalarının diplomatik anlamını belirlemektedir. Bir ülkenin spor başarısı medyada nasıl temsil edildiğine bağlı olarak ulusal kimlik, prestij ve uluslararası saygınlık unsurlarıyla ilişkilendirilebilmektedir.³¹ Bu nedenle, medya uluslararası ilişkilerde

²⁶ Dominic Malcolm, "Sport Industry", *The Blackwell Encyclopedia of Sociology*, (ed.) George Ritzer, Blackwell Publishing, Oxford 2007, s. 1.

²⁷ Jonathan Grix vd., *a.g.e.*, s. 526.

²⁸ Roger Levermore ve Aaron Beacom, "Sport and International Development", *Sport and Development: Mapping the Field*, (ed.) Roger Levermore ve Aaron Beacom, Palgrave Macmillan, London 2009, s. 8.

²⁹ Allison vd., *a.g.e.*, s. 113.

³⁰ Wolfram Manzenreiter, "The Beijing Games in the Western Imagination of China: The Weak Power of Soft Power", *Journal of Sport and Social Issues*, Cilt 34, Sayı 1, 2010, s. 31.

³¹ David Rowe, *Sport, Culture, and The Media: The Unruly Trinity*, Open University Press, Philadelphia 1999, s. 13.

**SPOR DİPLOMASİSİ ÇERÇEVESİNDE BALKAN KUPASI VE TÜRK BASININDAKİ
TEMSİLİ (1929-1939)**

sembolik bir arabulucu işlevi üstlenmekte ve sporun birleştirici potansiyelini güçlendirmektedir.

Dijitalleşmeyle birlikte sosyal medya platformları spor diplomasisinin yeni bir sahnesi hâline gelmiştir. Sporcular, kulüpler ve federasyonlar artık doğrudan kitlelerle iletişim kurabilmekte; bu durum, geleneksel diplomasi sınırlarının ötesinde bir etkileşim alanı yaratmaktadır.³² Uluslararası turnuvalar sırasında yapılan sosyal medya paylaşımları ülkeler arasında kültürel yakınlaşmayı desteklemekte ya da diplomatik gerilimleri azaltabilmektedir. Dolayısıyla, medya yalnızca bir aktarım aracı değil, doğrudan bir diplomatik aktör olarak da öne çıkmaktadır.

Öte yandan, özellikle 1930'lu yıllarda Balkan ülkeleri arasında düzenlenen Balkan Kupası gibi organizasyonlar yalnızca sportif rekabet alanları olarak öne çıkmamış, uluslararası iletişim ve diplomatik etkileşim zeminleri de oluşturmuştur. Bu dönemde kitle iletişim araçlarının en belirgini olan yazılı basın, sporun diplomatik boyutunun inşasında merkezi bir rol oynamıştır.³³ Gazeteler hem ulusal hem de bölgesel ölçekte kamuoyunun spor karşılaşmalarına yönelik algısını biçimlendirirken, ulusların birbirine yönelik tutumlarını da etkileyen bir diplomatik kanal işlevi görmüştür.

Yazılı basın, Balkan Kupası gibi organizasyonların sportif yönünün ötesinde, politik ve kültürel anlamları da kamuoyuna taşımıştır. Dönemin gazetelerinde yer alan haber, köşe yazısı ve fotoğraflar sporu bir ulusal kimlik unsuru olarak temsil etmiş ve halkın ortak duygular etrafında birleşmesine zemin hazırlamıştır. Bu temsiller, devletlerin uluslararası alandaki imajlarını şekillendirme çabalarıyla da yakından ilişkilidir. Dolayısıyla, yazılı basın, dönemin diplomatik ikliminde spor üzerinden yürütülen sembolik iletişimin en güçlü aracı olmuştur.³⁴

Gazeteler, Balkan ülkeleri arasında siyasi gerilimlerin yumuşatılması ve dostane ilişkilerin güçlendirilmesi yönünde bir kamuoyu dili üretmektedir.

³² Ann Pegoraro ve Naila Jinnah, "The Impact of Professional Athletes' Use of Twitter on Current and Potential Sponsorship Opportunities", *Journal of Brand Strategy*, Cilt 1, Sayı 1, 2012, s. 88.

³³ Keys, Barbara, *Globalizing Sport National Rivalry and International Community in the 1930s*, Harvard University Press, Cambridge 2006, s. 24.

³⁴ Alan Tomlinson ve Christopher Young, *National Identity and Global Sports Events: Culture, Politics, and Spectacle in the Olympics and the Football World Cup*, State University of New York Press, New York 2006, s. 4.

Haberlerin sunuluş biçimi, kullanılan başlıklar ve anlatı stratejileri sporun bir rekabet sahası olmasının ötesinde barışçıl bir diplomasi zemini oluşturmayı amaçlamaktadır. Bu bağlamda, yazılı basın hem ulusal prestij hem de bölgesel iş birliği açısından önemli bir meşruiyet aracı işlevi görmektedir.³⁵

Ayrıca, çalışmanın amacı çerçevesinde bakıldığında, Balkan Kupası gibi tarihsel örnekler, medyanın spor diplomasisindeki rolünün yalnızca bir bilgi aktarımından ibaret olmadığını aksine, uluslararası ilişkilerin duygusal, kültürel ve sembolik boyutlarını şekillendiren bir etken olduğunu göstermektedir. Yazılı basının spor haberleri aracılığıyla inşa ettiği temsiller hem dönemin diplomatik ortamına ışık tutmakta hem de günümüz medya-spor-diplomasi ilişkisini anlamak için güçlü bir zemin sunmaktadır.

Çalışma kapsamında, spor diplomasisi çerçevesinde irdelenen Balkan Kupası'nın tarihine bakıldığında, 1929 yılında Balkan devletleri olarak tanımlanan Bulgaristan, Romanya, Yugoslavya ve Yunanistan ülkelerinin oluşturduğu turnuvaya Türkiye de davet edilmiştir. İlk turnuva organizasyonu 1929-1931 yılları arasında Bulgaristan, Romanya, Yugoslavya ve Yunanistan arasında düzenlenmiş ve ilk şampiyon Romanya olmuştur.³⁶ Türkiye ilk turnuvaya katılım sağlamamış ancak 1931 yılında Balkan Olimpiyatları kapsamında düzenlenen futbol turnuvasında ikincilik elde etmiştir. Ancak, dönemin bazı kaynaklarında Türkiye'nin katıldığı turnuva Balkan Kupası olarak değerlendirilse de Nemanja Mitrović ve Nikola Mijatov'un çalışmasında bu katılımın olimpiyatlar çerçevesinde gerçekleştiği ileri sürülmektedir. Nitekim, çalışmaya göre, Türkiye'nin ikincilik elde ettiği turnuva gerçekleştirilirken, aynı dönemde Balkan Kupası karşılaşmalarının da devam ettiği vurgulanmaktadır.³⁷

Balkan Kupası, 1929-1935 yılları arasında, özellikle Balkan ülkeleri arasındaki anlaşmazlıkların giderilmesi amacıyla gerçekleştirilen Balkan Konferanslarıyla paralellik gösteren bir dönemde düzenlenmiş ve siyasi düzeydeki yakınlaşma, sporun birleştirici gücü aracılığıyla pekiştirilmiştir. Turnuvanın ilk dönemi, İkinci Dünya Savaşı'na kadar düzenli biçimde sürdürülmeye çalışılmış ve bölge ulusları arasında diplomatik ve kültürel

³⁵ Allison vd., *a.g.e.*, s. 114.

³⁶ Xavier Breuil ve Pompiliu Nicolae Constantin, "The Balkan Cups As a Vector of European Integration, 1929-1994", *Sport in History*, Cilt:35, Sayı 4, 2015, s. 593.

³⁷ Nikola Mijatov ve Mitrović Nemanja, "The Balkan Football Cup as an Instrument of Political Rapprochement in the Balkans (1929-1936)", *Journal of Balkan Studies*, Cilt 5, Sayı 5, 2025, s. 285.

SPOR DİPLOMASİSİ ÇERÇEVESİNDE BALKAN KUPASI VE TÜRK BASININDAKİ TEMSİLİ (1929-1939)

etkileşimi güçlendiren önemli bir unsur olmuştur.³⁸ Ancak, İkinci Dünya Savaşı'nın yarattığı kaotik ortam, Balkan Kupası'nın sürekliliğini de kesintiye uğratmış, turnuva 1960'lı yıllara kadar gerçekleştirilememiştir. 1960'larda ise, Balkanlar Kupası adıyla yeniden organize edilen turnuva, millî takımlar yerine ülkelerin ulusal liglerinde yer alan futbol kulüplerinin katılım sağladığı farklı bir yapıya dönüşmüştür.³⁹

Her ne kadar Türkiye millî takımlar düzeyinde kayda değer bir başarı elde edememiş olsa da Balkan Kupası organizasyonuna aktif katkı sağlamış, özellikle Balkan Konferansları sürecinde futbol turnuvaları ve olimpiyat organizasyonlarını yakından takip eden bir aktör olmuştur. Öte yandan, 1961 yılında başlatılıp 1993 yılına kadar devam eden futbol kulüpleri düzeyindeki Balkanlar Kupası'nda, Türk takımları üç kez şampiyonluk elde etmiştir. *Fenerbahçe*, *Sarıyer* ve *Samsunspor* birincilik kazanan kulüpler olurken, *Eskişehirspor* bir kez ikincilik elde etmiştir. Ancak, aynı dönemde UEFA Kupası ve Şampiyonlar Ligi gibi Avrupa ölçekli turnuvaların artan popülaritesi ile Dünya Kupası gibi evrensel ölçekte geniş kitlelere ulaşan organizasyonların yükselişi, 1929'dan 1993'e kadar süren bölgesel futbol organizasyonlarına olan ilgiyi önemli ölçüde azaltmıştır.⁴⁰

Genel olarak değerlendirildiğinde, spor diplomasisi bağlamında kritik bir dönemi temsil eden Balkan Kupası futbol turnuvası, özellikle 1929-1935 yılları arasında Balkan Konferansları görüşmelerinin sürdürüldüğü süreçte, bölgesel yakınlaşmayı teşvik eden önemli bir diplomatik araç ve birleştirici organizasyon olarak değerlendirilmektedir. Bu doğrultuda, çalışma kapsamında Türkiye'nin Balkan ülkeleriyle geliştirmeyi amaçladığı olumlu ilişkilerde etkili bir diplomatik alan olarak öne çıkan ve millî takımlar düzeyinde katılım sağlanan Balkan Kupası'nın ilk on yılının Türk basınındaki temsili, dönemin dış politika yönelimleri ile kamuoyu algısını anlamaya katkı sunan önemli bir gösterge olarak ele alınmaktadır.

3. Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışma, 1929 yılında düzenlenmeye başlanan millî takımlar düzeyindeki Balkan Kupası futbol turnuvasının Türk basınındaki temsiline odaklanmaktadır. Bu çerçevede, Balkan Kupası'nın ilk on yıllık döneminde

³⁸ Breuil, *a.g.e.*, s. 594.

³⁹ Mijatov vd, *a.g.e.*, s. 286.

⁴⁰ European Cups Archive, "Results of European Competitions", 2025, <https://www.rsssf.org/ec/ecom.html>, (1.11.2025).

yaşanan gelişmelerin yazılı basındaki yansımaları incelenirken, Türkiye Cumhuriyeti'nin Balkan ülkelerine yönelik dış politika yaklaşımında sporun oynadığı birleştirici rol de tartışılmaktadır. Dolayısıyla, çalışmanın temel amacı, 1929-1939 yılları arasında düzenlenen Balkan Kupası turnuvasının Türk basınında nasıl temsil edildiğini ve bu temsil biçimlerinin dönemin siyasi-sosyal bağlamıyla nasıl ilişkili olduğunu ortaya koymaktır.

Çalışma, 1929-1939 yılları arasında düzenlenen Balkan Kupası turnuvasına odaklanmakta ve bu doğrultuda şu araştırma sorularına yanıt aramaktadır:

- (1) Balkan Kupası turnuvası, dönemin gazetelerinde hangi temalar ve söylemler çerçevesinde değerlendirilmiştir?
- (2) Türk basını, Balkan Kupası üzerinden Türkiye'nin Balkan ülkeleriyle kurduğu siyasi ve kültürel ilişkileri nasıl yansıtmıştır?
- (3) Balkan Kupası haberlerinde hangi aktörler ve olaylar öne çıkarılmaktadır? Bu tercihlerin Türkiye'nin Balkanlara yönelik diplomatik öncelikleriyle ilişkisi nasıl kurulmaktadır?
- (4) Balkan Kupası haberleri, Türkiye'nin dış politika vizyonu ve bölgesel iş birliği anlayışıyla nasıl bir paralellik göstermektedir?

Çalışmanın araştırma soruları çerçevesinde nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Doküman analizi, bir araştırmada anket, görüşme ya da gözlem gibi veri toplama yöntemlerini destekleyici biçimde kullanılabildiği gibi tek başına da araştırma sürecinin temelini oluşturabilir. Bu yöntem, belirli bir konu üzerine çalışılırken uygun dokümanların seçilmesi, orijinalliklerinin değerlendirilmesi, kodlama ve kategorileştirme için sistematik bir çerçeve geliştirilmesi ve elde edilen verilerin analizi gibi aşamaları içerir. Doküman analizi, incelenen konuyla ilgili verileri temalar ya da kategoriler altında derinlemesine incelemeyi ve bu veriler üzerinden anlamlı sonuçlara ulaşmayı amaçlayan sistematik bir yaklaşımdır.⁴¹

⁴¹ Ramazan Sak, İkbâl Tuba Sak, Çağla Öneren Şendil ve Eşref Nas, "Bir Araştırma Yöntemi Olarak Doküman Analizi", *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, Cilt 4, Sayı 1, 2021, s. 233.

SPOR DIPLOMASİSİ ÇERÇEVESİNDE BALKAN KUPASI VE TÜRK BASININDAKİ
TEMSİLİ (1929-1939)

Çalışma kapsamında, Balkan Kupası turnuvasına ilişkin haberlere yer veren *Akşam*, *Cumhuriyet*, *Haber*,⁴² *Kurun*,⁴³ *Milliyet*, *Son Posta*, *Tan*, *Ulus*, *Ulusal Birlik*, *Vakit* ve *Yeni Asır* gazetelerine yer verilmiştir. Araştırmada yer verilen gazete arşivlerine www.gastearsivi.com⁴⁴ sitesinden ulaşılmıştır. Çalışma kapsamında ulaşılan gazeteler hem haber içerikleri hem de dönemin siyasal ve toplumsal atmosferini yansıtan söylemleri açısından değerlendirilmiştir. Öte yandan, sözü geçen dijital arşivde 1929-1939 yılları arasında “Balkan Kupası” ifadesiyle tarama yapılarak, Balkan Kupası haberlerine yer veren gazeteler çalışmaya dahil edilmiştir. Böylece, Türk basınının Balkan ülkeleriyle ilişkileri nasıl çerçevelediği ve sporu diplomatik bir araç olarak nasıl konumlandığı değerlendirilmiştir. Bu çalışmanın veri seti, erişim sağlanan dijital gazete arşivi ile sınırlı tutulmuş ve inceleme kapsamına yalnızca dönemin gazetelerinde yer alan haber metinleri dahil edilmiştir. Spor dergilerine ilişkin düzenli ve bütünlüklü bir arşive ulaşamaması nedeniyle bu yayınlar analiz kapsamı dışında bırakılmıştır.

Çalışma kapsamında elde edilen veriler, nitel araştırmalarda anlam örüntülerini belirlemeye yönelik bir yöntem olan tematik analiz aracılığıyla çözümlenmiştir. Bu kapsamda, haber metinleri ve köşe yazıları, içeriklerindeki tekrar eden kavramlar, vurgular ve söylemler bakımından incelenmiştir. Tematik analiz, bir iletişim olayını, etkileşimler dizisini ya da farklı iletişim bağlamlarındaki mesajların genel deneyimini kapsamlı biçimde anlamaya olanak tanır. Araştırma sürecinde ortaya çıkarılan temalar, incelenen iletişim deneyimine daha bütüncül bir bakış sağlamaktadır. Verilerde sıklıkla tekrar eden temalar araştırmacının ele alınan olguyu daha açık ve sistematik biçimde ortaya koymasına yardımcı olur. Bu bağlamda, temaların oluşturulmasıyla birlikte yinelenen ifadelerin ve kavramların sınıflandırılması hedeflenmektedir.⁴⁵ Ayrıca, tematik analiz, dönemin basın dilinin yapısal özelliklerini görünür kılmayı ve sporun uluslararası ilişkilerde diplomatik bir araç olarak nasıl temsil edildiğini anlamayı amaçlamaktadır.

⁴² *Haber* gazetesi, dönemin *Vakit* gazetesinin sahiplerinden Hasan Rasim Us’a bağlı bir yayın organıdır.

⁴³ *Kurun gazetesi*, 1934-1938 yılları arasında İstanbul’da yayımlanan, köklü *Vakit* gazetesinin devamı niteliğindeki ulusal Türk gazetesidir.

⁴⁴ Gaste Arşivi, “Türkiye’nin Dijital Gazete Arşivinde Geçmişe Yolculuk Yapın, Eski Gazeteleri Keşfedin ve Aradığınız Haberlere Kolayca Ulaşın”, 2025, <https://www.gastearsivi.com>, (1.11.2025).

⁴⁵ Jennifer Morey Hawkins, “Thematic Analysis”, *The SAGE Encyclopedia of Communication Research Methods*, (ed.) Mike Allen, Sage Publications, California 2013, s. 1756.

Öte yandan, çalışmanın sınırlıklarına bakıldığında, bu çalışma, 1929-1939 yılları arasındaki on gazeteyi kapsamaktadır. Belirlenen gazeteler, dönemin basın çeşitliliğini büyük ölçüde yansıtmakla birlikte, özellikle yerel basının ve küçük tirajlı gazetelerin incelenememesi bazı söylem farklılıklarının gözden kaçmasına yol açabilir. Ayrıca, haberlerin içerik analizi, basının temsil stratejilerini ortaya koymakla birlikte, okuyucu kitlesinin bu söylemleri nasıl algıladığına ilişkin doğrudan bir veri sunmamaktadır. Dolayısıyla, bulgular, Türk basınının üretim pratiğine ilişkin güçlü bir çerçeve çizmekte, ancak alımlama süreçleri araştırmanın dışında kalmaktadır.

Bunun yanı sıra çalışmada, futbol özelinde Balkan Kupası haberleri ele alınmıştır. Dolayısıyla, bu araştırma spordaki çoklu alanlardan yalnızca birini kapsamaktadır. Ayrıca, gazetelerin ideolojik yönelimleri ile spor söylemleri arasındaki ilişki kapsamlı bir karşılaştırmalı çalışmayla daha ayrıntılı olarak çözümlenebilir.

4. Araştırmanın Bulguları ve Yorumları

Türk basınında Balkan Kupası'nın yalnızca bir futbol turnuvası olarak değil, ulusal şeref, uluslararası prestij, modernleşme ideali ve bölgesel diplomasi aracı olarak işlendiği görülmektedir. Haberler hem zafer hem mağlubiyet anlarını kolektif duygularla yüceltmekte ya da eleştirmekte, spor sahasını ulusun kendi kendini tanıdığı, sorguladığı ve geleceğe ilişkin vizyon ürettiği bir alan hâline getirmektedir.

4.1. Spor Diplomasisi ve Bölgesel Siyaset

1930'lu yılların Türk basınında Balkan Kupası, spor müsabakaları açısından sonuç alınan bir etkinlikten öte komşu devletler arasında diplomatik yakınlaşmanın ritüel alanı olarak temsil edilmektedir. Literatürde spor diplomasisi, uluslararası siyasetin sert araçlarının ötesinde, düşük riskli ya da yüksek görünürlüklü bir yumuşak güç işlevi görmektedir.⁴⁶ Türk basınında yer alan haberler, bu kuramsal çerçevenin sahadaki izdüşümlerini ortaya koymaktadır.

Milliyet, 16 Nisan 1929 tarihli haberinde, Türkiye'nin Balkan organizasyonlarına katılımını şu ifadelerle değerlendirmektedir: “*Balkan*

⁴⁶ Murray, *a.g.e.*, s. 582.

SPOR DİPLOMASİSİ ÇERÇEVESİNDE BALKAN KUPASI VE TÜRK BASININDAKİ
TEMSİLİ (1929-1939)

kupasına iştirak, Cumhuriyetimizin dış münasebetlerinde faydalı olacaktır. Spor, siyasi sahada Türkiye'nin itibarını kuvvetlendirecektir".⁴⁷ Bu yaklaşım, turnuvanın daha başlangıç aşamasında dış politikada bir araç olarak kavrandığını göstermektedir. *Vakit* gazetesinde, 25 Eylül 1931 tarihli sayısında, karşılaşmaları yalnızca sportif bir faaliyet değil, diplomatik bir sınav olarak kodlamaktadır: "Evvelâ Bulgarlarla, sonra Sırlarla karşılaşacağız. Bu karşılaşmalar yalnız futbol değil, Balkan milletlerinin samimiyetini gösterecektir".⁴⁸ Bu söylem, Balkan Kupası'nın samimiyet diplomasisinin bir parçası olarak konumlandırıldığını göstermektedir.

Son Posta gazetesine bakıldığında, 29 Eylül 1931'de Atina'daki dostane karşılamayı şu şekilde aktarmaktadır: "Atina'da Türk sporcuları muazzam bir tezahürat ile karşılanmıştır. Bu tezahürat, milletimizin kalbine dokunmuş ve dostluk hissini artırmıştır".⁴⁹ Görüldüğü üzere, sporcuların saha dışındaki karşılaşması diplomatik bir göstergeye dönüştürülmektedir. Ayrıca, dostluk ve yakınlaşma duygularına vurgu yapmaktadır. Öte yandan, müsabakaların hemen ardından yapılan resepsiyonlar da aynı biçimde temsil edilmektedir. *Vakit* gazetesi, 24 Ekim 1931'de şu ifadeleri kullanmaktadır: "Hükümet erkânı ile sporcular bir araya gelmiş, dostluk nutukları atılmıştır. Bu nutuklar, sahadaki oyundan daha ziyade ehemmiyet kazanmıştır".⁵⁰ Aynı olaya ilişkin *Son Posta* gazetesinde ise, 5 Ekim 1931'de benzer bir dil kullanmakta, "Atina'daki ziyafet ikinci bir diplomatik muvaffakiyet addedilmiştir. Masadaki nutuklar, sahadaki mücadele kadar mühimdir".⁵¹ cümleleriyle diplomatik ritüelin önceliğini vurgulamaktadır.

1935 yılına gelindiğinde, bu söylemin kolektif bir Balkan kimliği üzerinden de yeniden üretildiği görülmektedir. *Cumhuriyet* gazetesinin 25 Haziran 1935 tarihli haberinde, "Yugoslavların kazandığı kupadan bütün Balkan kavimleri iftihar etmelidir. Spor, yalnız bir milletin değil, bütün Balkan birliğinin zaferidir".⁵² demektedir. Benzer bir biçimde *Yeni Asır* gazetesinde de 19 Haziran 1935'te Bulgar-Yunan karşılaşmasını, "iki kardeş milletin

⁴⁷ "Spor Federasyonu Toplandı", *Milliyet Gazetesi*, 16 Nisan 1929, s. 2.

⁴⁸ "Evvelâ Bulgarlarla, Sonra Sırlarla Karşılaşacağız", *Vakit Gazetesi*, 25 Eylül 1931, s. 1.

⁴⁹ "Sofya Mağlubiyeti ve Mütealealar", *Son Posta Gazetesi*, 29 Eylül 1931, s. 2.

⁵⁰ "Yeni Milli Takım Nasıl Yetiştirilecek", *Vakit Gazetesi*, 24 Ekim 1931, s. 5.

⁵¹ "Milli Takım Son Zaferi Nasıl Kazandı?", *Son Posta Gazetesi*, 5 Ekim 1931, s. 1.

⁵² "Balkan Kupasını Yugoslav Milli Takımı Kazandı", *Cumhuriyet Gazetesi*, 25 Haziran 1935, s. 7.

dostane rekabeti”⁵³ olarak nitelendirmektedir. İzmir merkezli *Ulusal Birlik* gazetesi de 18 Haziran 1935 tarihli haberinde, “*Müşabakalar Balkan milletlerinin sulhu için kıymetlidir. Spor, siyasî barışın en samimi delili olmaktadır*”⁵⁴ ifadelerini kullanmaktadır.

Prestij boyutu özellikle ev sahipliği tartışmalarında görünür hâle gelmektedir. *Akşam* gazetesi, 20 Ekim 1936’da şu soruyu sormaktadır: “*1938’de Türkiye ev sahibi olabilir mi? Bu sual yalnız sporî değil, siyasî bir mesele olmuştur. Ev sahipliği, memleketimizin şeref ve prestijine hizmet edecektir*”⁵⁵. Burada turnuva, doğrudan dış politika görünürlüğü olarak kavramsallaştırılmaktadır. Aynı gazetenin 6 Ağustos 1937 tarihli haberinde de millî takımın dönüşü şu sözlerle aktarılmaktadır: “*Belgrad’dan dönen millî takımımız şeref tezahüratlarıyla karşılanmıştır. Bu karşılama, milletimizin spor sahasındaki itibarı kadar siyasî itibarını da kuvvetlendirmektedir*”⁵⁶.

Karşılama merasimleri diplomatik ritüelin en güçlü göstergelerinden biridir. *Tan* gazetesi, 11 Mart 1937’de, “*Yugoslav millî takımı İstanbul’da büyük bir merasimle karşılanmıştır. Hükümet erkânının hazır bulunması, bu hadiseye yalnız sporî değil, siyasî bir mahiyet kazandırmaktadır*”⁵⁷ ifadeleriyle devlet-spor ilişkisinin sahnelenişine işaret etmektedir. *Kurun* gazetesi ise, 18 Aralık 1936’da “*Birlik ruhu hâkim olmuştur. Spora verilen kıymet, siyasî bağları kuvvetlendirmektedir*”⁵⁸ diyerek sporun siyasal ittifakların bir uzantısı olduğunu belirtmektedir.

Öte yandan, duygusal yoğunluk ise 1939’da zirveye çıkmaktadır. *Haber* gazetesi, 7 Temmuz 1939’da bir zaferi, “*Türk milletinin Balkan sahasında galibiyetini görenler gözyaşlarını tutamamışlardır. Bu sevinç yalnız sporî değil, siyasî bir manzara olmaktadır*”⁵⁹ cümleleriyle duyurmuştur. Aynı gazete 23 Temmuz 1939’da Balkan müsabakalarını, “bir

⁵³ “Futbol Maçları Başladı, Bulgarlar Yunanlıları 2-5 Yendiler”, *Yeni Asır Gazetesi*, 19 Haziran 1935, s. 6.

⁵⁴ “Bulgar Kralı Alanda Bir Söylev Verdi”, *Ulusal Birlik Gazetesi*, 18 Haziran 1935, s. 4.

⁵⁵ “Balkan Kupası Kongresi. 1938’de Turnuva Türkiye’de mi Yapılacak?”, *Akşam Gazetesi*, 20 Ekim 1936, s. 10.

⁵⁶ “Milli Futbolcularımız Dün Sabah Şehrimize Döndüler”, *Akşam Gazetesi*, 6 Ağustos 1937, s. 8.

⁵⁷ “Yunanlılar Balkan Kupası İşini Bize Bırakmak İstiyorlar”, *Tan Gazetesi*, 11 Mart 1937, s. 6.

⁵⁸ “Balkan Kupası Karşılaşmaları Mayısta Ankara’da Olacak”, *Kurun Gazetesi*, 18 Aralık 1936, s. 3.

⁵⁹ “Beden Terbiyesi Faaliyeti: 1: Futbol”, *Haber Gazetesi*, 7 Temmuz 1939, s. 6.

SPOR DİPLOMASİSİ ÇERÇEVESİNDE BALKAN KUPASI VE TÜRK BASININDAKİ TEMSİLİ (1929-1939)

millî gurur ve barış şenliği”⁶⁰ olarak tarif etmekte ve spor diplomasisini toplumsal duygularla harmanlamaktadır.

Özetle, irdelenen örnekler, basının Balkan Kupası’nı ritüel diplomasinin sahnesi olarak işlediğini göstermektedir. Fikstürler diplomatik takvim gibi sunulmakta, resepsiyonlar sahadaki skor kadar önemsenmekte, karşılamalar ulusal şeref ve prestijle anlamlandırılmakta, zaferler ise bölgesel bir barış ufkuyla bütünleştirilmektedir. Bu yönüyle Balkan Kupası, spor diplomasisinin Türkiye’de en erken ve en görünür örneklerinden birini temsil etmektedir.

4.2. Sporun Kurumsallaşma Süreci

Balkan Kupası çerçevesinde, 1930’ların Türk basınında karşılaşmaların sonucu değil, sporun kurumsal aklı da tartışma konusu yapılmaktadır.⁶¹ İlgili literatürde, modern sporun bir rekabet alanı olmasının yanı sıra yönetim rasyonelitesinin aynası olduğuna da işaret etmektedir.⁶² Gazete sayfalarında federasyonun kararları, kamp rejimleri, seçim ölçütleri ve kulüp baskıları *teknik ayrıntı* olmaktan çıkarak kamusal denetime açık bir idare meselesi hâline getirilmektedir.

Akşam gazetesi, 16 Şubat 1937 tarihli basımında federasyon krizini kişilere indirgemek yerine yapısal zafiyet üzerinden çerçevelemektedir: “Futbol Federasyonu reisinin istifası kulüp ihtiraslarının tesiriyle izah olunmaktadır. Hazırlıklar bir nizama bağlanmadıkça millî neticenin tesadüfe terk olduğu görülmektedir”⁶³ ifadesi kullanılmaktadır. Bu vurgu, yönetsel kararların spor alanındaki performansla nedensel bağını kurmaktadır. *Tan* gazetesindeki 13 Şubat 1937 tarihindeki haber ise, röportaj üslubunu kullanarak kurumsal çözüm talebini berraklaştırmaktadır: “Kamp müddetleri kısadır; gençlerimiz lâyıkıyla hazırlanamamaktadır. Kulüpler kendi adamlarını ısrarla müdafaa etmekte, millî kadroda adalet tecelli etmemektedir”⁶⁴ ifadesiyle, liyakat söylemi, ulusal temsilin ahlaki temeli olarak takdim edilmektedir.

⁶⁰ “939-940 Futbol Mevsimi”, *Haber Gazetesi*, 23 Temmuz 1939, s. 6.

⁶¹ Keys, *a.g.e.*, s. 25-26.

⁶² Guttman, Allen, *Games and Empires: Modern Sports and Cultural Imperialism*, Columbia University Press, Columbia 1994, s. 171.

⁶³ “Futbol Federasyonu Başkanının İstifası Sebepleri”, *Akşam Gazetesi*, 16 Şubat 1937, s. 10.

⁶⁴ “Futbol Federasyonu Eski Reisiyle Konuştuk”, *Tan Gazetesi*, 13 Şubat 1937, s. 6.

Cumhuriyet gazetesinin 7 Ocak 1937 tarihli beşinci sayfasında, idman rejimini yönetişim kararı olarak konumlandırmaktadır: “*Balkan’a gitmeden evvel kamp müddeti artırılmalıdır. Disiplin, tesadüfî terakki değil, planlı bir seyrin neticesi olmaktadır*”.⁶⁵ Aynı gazete 8 Ocak 1937 tarihinde yer verdiği haberde ise, seçim ölçütlerini yöntem tartışmasına bağlamaktadır: “*Millî futbol takımı ilmî ölçülere göre seçilmelidir. Kulüp hisleri terk olunmadıkça mağlubiyetler tekerrür etmektedir*”.⁶⁶ Bu iki metin, bilimselleşme ve disiplin kavramlarını kurumsal bir yönetim çerçevesine yerleştirmektedir.

Son Posta gazetesi idari zafiyeti öngörülü bir dille uyarmaktadır: “*İdare kusurları tashih olunmazsa Balkan müsabakalarında felaket ihtimali mevcuttur. Federasyon icraatında ciddî bir murakabe lüzumu hasıl olmaktadır*”.⁶⁷ Gazete, yönetimi hesap verebilirliğe çağırmaktadır. Öte yandan, *Haber* gazetesinin 28 Ekim 1936 tarihli haberinde, oluşturulan kuralları “yeni rejim” olarak sunmaktadır: “*Olimpiyat ve Balkan için kaideler tebdil kılınmıştır. Federasyon bu defa daha sıkı bir disiplin tatbik eylemektedir*”.⁶⁸ Buna göre, yeni bir düzen çerçevesinde, ortaya çıkan gelişme kural-disiplin kavramları temelinde değerlendirilmektedir. *Vakit* gazetesinin 3 Şubat 1932 tarihli haberinde ise, takvimlemeyi kurumsal kapasite sorunu olarak görmektedir: “*Müsabaka tarihleri öyle tâyin olunmuştur ki hazırlığa vakit kalmamaktadır. Planlamadaki kusur sahadaki hatadan daha mühim addedilmektedir*”⁶⁹ ifadesiyle, zaman yönetiminin, yönetişimin stratejik bileşeni hâline dile getirilmektedir. Dahası, var olan sıkışık takvimde hazırlık aşamasında yaşanacak zorlukların turnuvadaki görünürlüğe etki edeceğine işaret edilmektedir.

Kurun gazetesinin 18 Aralık 1936 tarihli sayısında, kongre kararlarını “mesuliyet rejimi” olarak çerçevelemektedir: “*Balkan kongresinde ittihaz olunan kararlar federasyonumuz üzerine ağır mesuliyetler yüklemektedir. Bu vazifenin icrası mütemadi bir nizam talep etmektedir*”⁷⁰ vurgusuyla, kurumsal sürekliliğin yükümlülüğüne ve disiplinli bir yapıya kavuşturulmasına dikkat

⁶⁵ “Balkan Kupası Maçlarına Nasıl Hazırlanmalıyız?”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 7 Ocak 1937, s. 6.

⁶⁶ “Millî Futbol Takımını Nasıl Seçmeliyiz?”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 8 Ocak 1937, s. 6.

⁶⁷ “Millî Takım Dünya Kupasına İştirak Edecek mi?”, *Son Posta Gazetesi*, 26 Ocak 1933, s. 7.

⁶⁸ “Ayaktan Ayağa İlerleyen Takım İkinci Sınıf Futbol Oynuyor Demektir”, *Haber Gazetesi*, 28 Ekim 1936, s. 8.

⁶⁹ “Millî Takıma En Çok Lazım Olan Şey Çalışmaktır”, *Vakit Gazetesi*, 3 Şubat 1932, s. 7.

⁷⁰ “Balkan Kupası Karşılaşmaları Mayıs’ta Ankara’da Olacak”, *Kurun Gazetesi*, 18 Aralık 1936, s. 3.

SPOR DİPLOMASİSİ ÇERÇEVESİNDE BALKAN KUPASI VE TÜRK BASININDAKİ
TEMSİLİ (1929-1939)

çekilmektedir. Öte yandan, *Yeni Asır* gazetesinde ise, 19 Haziran 1935'te taşra bakışından kulüpçülüğü kamusal problem yapmaktadır: “*Kulüp ihtirasları terk olunmadıkça millî başarı beklenmemektedir. İzmir efkârı umumiyesi, adaletin tesisini talep etmektedir*”.⁷¹ Bu bağlamda, taşra basını, merkezî federasyona toplumsal vekillik üzerinden seslenmektedir.

Ulusal Birlik gazetesinin 18 Haziran 1935'teki sayısında ise, hazırlık eksikliğini sebep-sonuç ilişkisiyle kurmaktadır: “*Federasyonun tereddütlü idaresi yüzünden hazırlık eksik kalmaktadır. Bu hâlin sahadaki neticeleri maalesef müşahade olunmaktadır*”.⁷² Böylece performans, idari kararların çıktısı olarak kodlanmaktadır. *Akşam* gazetesi de 23 Aralık 1938 tarihinde, kulüpçülüğü millî birlik söylemine bağlamaktadır: “*Kulüp hisleri terk olunmadıkça sahaya eksik bir ruh ile çıkılmaktadır. Millî kadro, şahsi temayüllerin değil memleket menfaatinin eseri olmalıdır*”⁷³ vurgusuyla, spor yönetişimi, cumhuriyetçi yurttaşlık anlayışıyla ilişkilendirilmektedir.

Cumhuriyet gazetesinin 28 Haziran 1935 tarihli basımında, gününbirlik idareyi yapısal geri kalmışlığa bağlamaktadır: “*Bizde futbolun terakkî etmeyişi günü kurtarma siyasetinden neşet etmektedir. Programlı bir ıslah harekâtı iktiza etmektedir*”.⁷⁴ Gazete, reformu politika döngüsü olarak tahayyül etmektedir. Öte yandan, *Son Posta*'nın 20 Aralık 1934 tarihli dokuzuncu sayfasında ise, Avrupa mukayesesıyla sistem vurgusunu keskinleştirmektedir: “*Avrupa futbol âleminde nizam ve usûl hükümfermâdır. Bizde ise hâlen plansızlık müşahade olunmaktadır*”⁷⁵ ifadesi, karşılaştırmayla birlikte öğrenen kurum fikrine zemin hazırlamaktadır. Günü kurtarmak yerine, öngörüğü hâkim kılan bir disiplinli yapıya işaret etmektedir.

Tan gazetesindeki 11 Temmuz 1936 tarihli yer verilen haberde turnuvaya katılamama kararını yönetim hatası olarak hükme bağlamaktadır: “*Girmediğimiz Balkan maçları hatalı kararların neticesi addedilmektedir. Bu hâl memleket için siyasî ve sporî bir ziyan teşkil etmektedir*”⁷⁶ vurgusu,

⁷¹ “Futbol Maçları Başladı, Bulgarlar Yunanlıları 2-5 Yendiler”, *Yeni Asır Gazetesi*, 19 Haziran 1935, s. 6.

⁷² “Bulgar Kralı Alanda Bir Söylev Verdi”, *Ulusal Birlik Gazetesi*, 18 Haziran 1935, s. 4.

⁷³ “Merkezi Avrupa Kupası Tarihe Karışıyor”, *Akşam Gazetesi*, 23 Aralık 1938, s. 7.

⁷⁴ “Balkan Şampiyonu Yugoslavya Milli Takımı”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 28 Haziran 1935, s. 8.

⁷⁵ “Yugoslavya Milli Takımı Balkan Şampiyonasından Evvel Kuvvetini Gösterdi”, *Son Posta Gazetesi*, 26 Aralık 1934, s. 10.

⁷⁶ “Yugoslavyalı Futbolcuları Şehrimizde. Dost Memleketin Kıymetli Sporcuları Dün Büyük Tezahüratla Karşılandı”, *Tan Gazetesi*, 11 Temmuz 1936, s. 5.

yönetişim, maliyet ve itibar üzerinden ele alınmaktadır. *Vakit* gazetesinin 2 Kasım 1932 tarihindeki haberinde ise, uluslararası takvimi ıskalamayı kurumsal kusur saymaktadır: “*Dünya kupasına iştirak edilememiştir; sebep, nizam ve hazırlık kusurlarının külliyetli oluşudur. Federasyonun işbu hususta ıslahı elzem görülmektedir*”⁷⁷ derken, stratejik yönetişimi uluslararası pencere ile ilişkilendirmektedir.

Buna göre, bu tematik başlık altında irdelenen haberler, basının federasyonu bilgilendiren bir makam olarak değil, hesap veren bir kamu kurumu olarak konumlandığını teyit etmektedir. Eleştirel söylem üç eksende yoğunlaşmaktadır. Bu üç eksen; liyakat ve seçim rejimi, kulüp hislerinin terk edilmesi çağrısı, millî temsili ahlaki ve teknik kriterlere bağlamaktadır. Öte yandan, planlama ve disiplin, takvimleme, kamp süresi ve kural setleri, performansın kurucu değişkeni olarak kodlanmaktadır. Karşılaştırmalı modernleşme sürecine işaret edilerek, Avrupa referansı, yönetişimi “öğrenilebilen bir sistem” hâline getirmeyi amaçlamakta, kurumsal ıslaha normatif meşruiyet sağlamaktadır. Bununla birlikte, satır aralarında okunabilen bir diğer önemli boyut, söz konusu eleştirilerin yalnızca organizasyonel aksaklıklarla kalmayıp, ulusal gurur ve uluslararası imaj konusuna da vurgu yaptığını göstermektedir. Bölgesel bir turnuvada elde edilen sportif sonuçlar, basın söyleminde Türkiye’nin dış dünyadaki temsiliyle ilişkilendirilmekte; bu durum, yönetsel eleştirilerin gerekçelendirilmesinde örtük bir referans noktası oluşturmaktadır. Bu bağlamda, federasyona yöneltilen eleştiriler, yalnızca teknik yetersizliklere değil, ulusun itibarıyla ilişkilendirilen bir sorumluluk alanına işaret etmektedir. Bu bağlamda, Guttman’ın “disiplin edici kurum”⁷⁸ okuması ile Keys’in uluslararası sporun devlet kapasitesi göstergesi olduğuna ilişkin tezi,⁷⁹ bu haberlerde doğrudan karşılığını bulmaktadır. Basın, skor anlatısını yönetim tekniği tartışmasına dönüştürmekte; federasyonu kamusal tartışmanın merkezine çekmektedir. Böylece, Balkan Kupası, erken Cumhuriyet döneminde spor alanında kurumsal rasyonalitenin inşasına dönük bir kamu denetimi aracı olarak işlev görmektedir.

⁷⁷ “Futbolda Nasıl Yükseliriz?”, *Vakit Gazetesi*, 2 Kasım 1932, s. 7.

⁷⁸ Guttman, *a.g.e.*, s. 47.

⁷⁹ Keys, *a.g.e.*, s. 115.

4.3. Disiplin ve Beden Terbiyesi

Balkan Kupası haberlerinde disiplin, kamp rejimi ve antrenman usulleri teknik hazırlığın ayrıntısının ötesinde, modern ulusun beden terbiyesinin ve yönetsel rasyonalitenin öne çıktığı bir alan olarak temsil edilmektedir. Modern sporun, bedeni terbiye eden bir kurum olarak işlediğine ilişkin kaynaklarla⁸⁰ 1930'ların uluslararası spor sisteminin ulusal kapasite göstergesi olduğuna ilişkin literatür,⁸¹ gazete sayfalarındaki söylemle örtüşmektedir. Gazeteler düzenli idman, bilimsel yöntem ve disiplin çağrısını ulusal gelişimin önkoşulu olarak kurmaktadır.

Cumhuriyet gazetesinin 24 Aralık 1936 tarihli nüshasında, hazırlığın sistematikleşmesini şu şekilde temellendirmektedir: “*Futbolumuzun yükselmesi için hasıl olan fırsatlar iyi istifade olunmalıdır. Askerî bir intizamla kamp yapılmadıkça arzu edilen terakki vücuda gelmemektedir. Tesadüfe bırakılan idman, netice vermemektedir*”.⁸² Bu çerçeve, disiplini saha içi verim değil, bir medeniyet tekniği olarak kurmaktadır. Aynı gazete 7 Ocak 1937 tarihli baskısında ise, kamp süresini stratejik değişken olarak ele almaktadır: “*Kamp müddeti kısa tutuldukça gençlerimiz kuvvet bulamamaktadır. Balkan’a gidiş için en az birkaç haftalık mütemadi idman icap etmektedir. Disiplinin olmadığı yerde muvaffakiyet beklenmemektedir*”.⁸³ ifadesiyle, katılım sağlanan turnuvalarda başarı gösterilmesi ve uluslararası alanda görünür olunması açısından tesadüfi olarak vurgulanan anlayışın terk edilmesi önerilmektedir.

Cumhuriyet gazetesinin 8 Ocak 1937 tarihli sayısında ise, çalışma yöntemini bilim ile ilişkilendirmektedir: “*Millî takım ilmi ölçülerle tanzim olunmalıdır. Kulüp hisleriyle yapılan hazırlık mağlubiyet getirmektedir. Antrenör otoritesi esası terk olunmamalıdır*”.⁸⁴ Öte yandan, *Akşam* gazetesi, 23 Aralık 1938 tarihli nüshasında kulüpçülük ve disiplin gerilimini ahlaki bir zeminde kurmaktadır: “*Kulüpçülük bir tarafa bırakılmadıkça disiplinli bir millî heyet vücuda gelmemektedir. Millî forma şahsî temayüllerin değil, nizama bağlı çalışmanın eseridir. Aksi hâlde saha, dağınık bir ruh*

⁸⁰ Guttman, a.g.e., s. 81.

⁸¹ Keys, a.g.e., s. 40.

⁸² “Futbolumuzun Yükselmesi İçin Çıkan Fırsatlar”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 24 Aralık 1936, s. 6.

⁸³ “Balkan Kupası Maçlarına Nasıl Hazırlanmalıyız”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 7 Ocak 1937, s. 6.

⁸⁴ “Millî Takımı Nasıl Seçmeliyiz?”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 8 Ocak 1937, s. 6.

*göstermektedir*⁸⁵ vurgusuyla, kulüp takımlarının millî takıma aidiyet duymaları gerektiğine dikkat çekmektedir.

Son Posta'nın 10 Ocak 1935 tarihinde yayımladığı gazetede, mağlubiyeti pedagojik bir derse çevirmektedir: “*Bu Balkan kupası bizi kamçulamaktadır. Tembellik terk olunmadıkça mesafe alınamamaktadır. Çok çalışmak artık zaruret hâlini almıştır*”.⁸⁶ *Vakit* gazetesi ise, planlamanın beden üzerindeki etkisini vurgulamaktadır. Buna göre, “*Üst üste iki maç oynatılacaktır; sporcularımızın buna mukavemeti yoktur. Zira kâfi idman yapılmamaktadır. Takvimdeki hatalar sahadaki kusurları büyötmektedir*”.⁸⁷ Öte yandan, *Tan* gazetesinin 14 Mayıs 1936 tarihli nüshasında, gözlem üzerinden kıyaslama yapılmaktadır, Gazetede yer verilen habere göre, “*Yunan millî takımı Taksim’de bir saatten ziyade hiç durmadan çalışmıştır. Bu disiplin bizde müşahade olunmamaktadır. Metodik eksersiz Balkan sahasında fark yaratmaktadır*”.⁸⁸

Haber’in 3 Kasım 1936 tarihinde yer verdiği haber, oyun terbiyesini zihinsel çerçeveye taşımaktadır: “*Yeni futbol kaideleri oyun terbiyesini artırmaktadır. Oyunculara yalnız ayak değil, kafa terbiyesi dahi lâzımdır. Nizam, oyunun adabını tahkim etmektedir*”⁸⁹ derken; *Kurun* gazetesi ise, disiplinsizliğin kurumsal izdüşümünü not etmektedir: “*İdman tertibinde noksanlar mevcuttur. Sporcularımız fazla serbest bırakılmaktadır. Bu serbestî, disiplinin yerini alamamaktadır*”⁹⁰ eleştirilerini getirmektedir.

Öte yandan, *Yeni Asır* gazetesinin 19 Haziran 1935 tarihli sayısında Balkan karşılaştırması üzerinden örnek olma çağrısı yapmaktadır: “*Bulgar sporcuların idmandaki gayreti misal teşkil etmektedir. Bizimkiler için bu gayret ibret olmalıdır. Disiplinin neticesi sahada görünmektedir*”⁹¹ ifadelerine yer verirken; *Ulusal Birlik* gazetesi, hazırlık ve sonuç ilişkisine dikkat

⁸⁵ “Merkezi Avrupa Kupası Tarihe Karışıyor”, *Akşam Gazetesi*, 23 Aralık 1938, s. 7.

⁸⁶ “Bu Seferki Balkan Kupası Balkan Fudbolünü Kuvvetlice Kamçılamiş Oldu”, *Son Posta Gazetesi*, 10 Ocak 1935, s. 10.

⁸⁷ “Balkan Kupası Maçlarına Fazla Hazırlıklı ve Nefesli Gitmeliyiz”, *Vakit Gazetesi*, 2 Şubat 1932, s. 5.

⁸⁸ “Yunan Millî Takımı Dün Taksim Stadında İki Saat Süren Bir Eksersiz Yaptı”, *Tan Gazetesi*, 14 Mayıs 1936, s. 9.

⁸⁹ “Yeni Futbol Kaideleri”, *Haber Gazetesi*, 3 Kasım 1936, s. 7.

⁹⁰ “Balkan Kupası Karşılaşmaları Mayısta Ankara’da Olacak”, *Kurun Gazetesi*, 18 Aralık 1936, s. 3.

⁹¹ “Futbol Maçları Başladı, Bulgarlar Yunanlıları 2-5 Yendiler”, *Yeni Asır Gazetesi*, 19 Haziran 1935, s. 6.

SPOR DİPLOMASİSİ ÇERÇEVESİNDE BALKAN KUPASI VE TÜRK BASININDAKİ
TEMSİLİ (1929-1939)

çekmektedir: “Hazırlık eksiklikleri yüzünden Balkan maçlarında beklenen netice elde edilememektedir. Kamp nizamı kurulmadıkça bu hâl devam etmektedir. İzleyici, eksiği çıplak gözle görmekte ve hayıflanmaktadır.”⁹²

Milliyet gazetesinin 26 Mayıs 1930 tarihli baskısında ise, modern metodu evrensel standartla özdeşleştirilmektedir: “Sporcularımızın eksersizleri kifayetsizdir. Balkanlara hazırlanmak için Avrupalıların metotları tatbik olunmalıdır. İdmanda ilim ve tertip şarttır”⁹³ derken; *Akşam* gazetesinde oyun sertliğini disiplin problemi olarak yeniden çerçevelemektedir: “Bükreş’te Bulgar-Yunan maçı pek sert cereyan etmiştir. Bizde futbolcuların sertliği değil, disiplini öğrenmesi elzemdir. Nizam, muvaffakiyetin anahtarıdır”⁹⁴ vurgusu, oyunun daha çok disiplinli bir teknikle çözülebileceğine yer vermektedir.

Son Posta’nın 20 Aralık 1934 tarihli gazetesi ise, sistem fikrini norm hâline getirmektedir: “Avrupa futbol âleminde sistem hükümfermadır. Bizim idmanlarımız hâlâ plansız görünmektedir. Sistem yok ise netice de mukayyet değildir”⁹⁵ vurgusu yaparken, *Vakit* gazetesindeki 16 Nisan 1932 tarihli haber, örnek alınacak otoriteyi işaret etmektedir: “Macar antrenörlerin tatbik ettiği metotlar misal olmalıdır. Bu metotlar nizam ve sebat telkin etmektedir. Terakki, bu tertipten geçmektedir”⁹⁶.

Bu bağlamda, sözü geçen gazetelerdeki yer alan haberler, basının disiplin ve antrenmanı ulusal modernleşmenin aracı olarak gördüğünü söylemek mümkündür. Üslup düzeyinde üç ortak çizgi belirginleşmektedir. Buna göre; zaman ve süreklilik çizgisinde, kamp müddeti ve takvimleme, performansın asli belirleyeni olarak kurulmakta; “mütemadi idman” ısrarı, modern sporun zaman odaklı rasyonalitesini yansıtmaktadır. İkinci olarak, bilim ve usul çizgisi, “ilmî ölçüler”, “metodik eksersiz”, “Macar metotları” gibi formüller, beden terbiyesini teknik-bilimsel bir dille öne sürmektedir. Son olarak, ahlak ve zihniyet çizgisinde ise, “kafa terbiyesi”, “kulüpçülüğün terk’i”, “ibret” çağrısı; oyuncu disiplinini vatandaşlık ahlakıyla birleştirerek, beden merkezli modernleşmeyi cumhuriyetçi anlayış ile ortak noktada

⁹² “Bulgar Kralı Alanda Bir Söylev Verdi”, *Ulusal Birlik Gazetesi*, 18 Haziran 1935, s. 4.

⁹³ “İstanbul Mıntıka Şefi Yusuf Ziya Beyin Verdiği İzahat”, *Milliyet Gazetesi*, 26 Mayıs 1930, s. 3.

⁹⁴ “Bulgarlar Bükreşte Yunanlıları 5-4 Nasıl Yendiler?”, *Akşam Gazetesi*, 29 Mayıs 1936, s. 8.

⁹⁵ “Yugoslav Milli Takımı Balkan Şampiyonasından Evvel Kuvvetini Gösterdi”, *Son Posta Gazetesi*, 20 Aralık 1934, s. 10.

⁹⁶ “Macarlar Bu Sabah Geliyorlar. İlk Maç Yarın”, *Vakit Gazetesi*, 16 Nisan 1932, s. 9.

buluşturmaktadır. Guttmann'ın "disiplin edici kurum"⁹⁷ kavramı ve Keys'in spor-devlet kapasitesi bağına ilişkin tartışması⁹⁸ burada bilimsel bir karşılık bulmaktadır. Disiplin söylemi, maçların sonucu için değil, ulusal ilerleme için vazgeçilmez bir süreç olarak benimsenmektedir. Dolayısıyla, Balkan Kupası, basın söyleminde modern bedenin laboratuvarına dönüşmekte; kamp, idman ve yöntem tartışmaları aracılığıyla Türkiye'nin çağdaşlaşma iddiası somut bir beden merkezli rejim içinde temsil edilmektedir.

4.4. Millî Kimliğin Oluşumunda Basının Dili

Balkan Kupası haberleri, sportif karşılaşmaların ötesinde ulusal kimliğin söylemsel düzlemde nasıl inşa edildiğini ve özellikle ulusal gururun (national pride) nasıl üretildiğini görünür kılmaktadır. 1930'lar Türk basınında galibiyetler, sportif başarının yanı sıra ulusun uluslararası alandaki itibarını ve değerini pekiştiren ulusal gurur anları olarak temsil edilirken; mağlubiyetler ise, bu gururun zedelenmesiyle ilişkilendirilerek toplumsal mahcubiyet ve özeleştirici söylemleriyle çerçevelenmektedir. Bu durum, sporun performatif bir alan olarak ulusun kendisini değerlendirdiği ve duygusal olarak konumlandığı bir temsil zemini hâline geldiğini göstermektedir. Bu söylemsel yapı, Benedict Anderson'un *hayali cemaat*⁹⁹ kavramıyla birlikte düşünüldüğünde, basının ulusal gurur etrafında ortak bir duygulanım alanı kurduğu; Michael Billig'in *banal milliyetçilik*¹⁰⁰ yaklaşımı çerçevesinde ise, gündelik ve sıradan görünen spor haberleri aracılığıyla bu gururun sürekli yeniden üretildiği anlaşılmaktadır. Bu bağlamda, Balkan Kupası haberleri, ulusal gururun dolaşıma sokulduğu, pekiştirildiği ve zaman zaman sorgulandığı bir söylemsel alan olarak değerlendirilmektedir.

Vakit gazetesinin 25 Eylül 1931 tarihli baskısında, Sofya karşılaşmasını şu ifadelerle sunmaktadır: "*Bu zafer, millî şerefimizi bütün Balkanlara göstermektedir. Futbol sahasında kazanılan bu muvaffakiyet, siyasî bir itibar meselesi olmaktadır. Milletimizin haysiyeti Balkan sahasında parlamaktadır*"¹⁰¹ ifadesiyle, sahadaki başarı, ulusal onurla doğrudan özdeşleştirilmektedir. *Milliyet*'in 4 Aralık 1930 tarihli gazetesinde ise, turnuvaya katılımı Cumhuriyet'in temsiliyetine bağlamaktadır. Bu bağlamda,

⁹⁷ Guttmann, *a.g.e.*, s. 157.

⁹⁸ Keys, *a.g.e.*, s. 64.

⁹⁹ Benedict Anderson, *Imagined Communities: Reflections on the Origin and Spread of Nationalism*, Verso, London 1991, s. 207.

¹⁰⁰ Michael Billig, *Banal Nationalism*, Sage Publication, London 1995, s. 37.

¹⁰¹ "Evvela Bulgarlarla, Sonra Sırplarla Karşılaşacağız", *Vakit Gazetesi*, 25 Eylül 1931, s. 1.

SPOR DİPLOMASİSİ ÇERÇEVESİNDE BALKAN KUPASI VE TÜRK BASININDAKİ
TEMSİLİ (1929-1939)

gazetede, “*Balkan kupasına iştirak Cumhuriyet’in şerefini gösterecektir. Spor sahasında elde edilecek muvaffakiyet, Cumhuriyet rejiminin kudretini âleme ilan etmektedir*”¹⁰² vurgusu yapılırken, spor sahası, rejimin prestij alanına dönüştürülmektedir.

Son Posta gazetesi, Atina’daki tezahüratı ulusal hislerle birleştirirken, “*Atina’da sporcularımıza yapılan tezahürat milletimizin kalbine dokunmuştur. Bu muhabbet, memleketimiz için bir şeref vesilesi olmaktadır. Spor, diplomasi kadar tesirli bir kuvvet olarak kendini göstermektedir*”¹⁰³ ifadeleri ulusal arenadaki toplumsal yakınlaşmaya dikkat çekmektedir. *Akşam* gazetesinin 6 Ağustos 1937 tarihli nüshasında ise, dönüş haberini benzer bir çerçevede aktarmaktadır: “*Belgrad’dan dönen millî takımımız şeref tezahüratlarıyla karşılanmıştır. Halkın sevinci millî gururumuzu artırmaktadır. Futbolcularımız yalnız saha değil, milletimizin haysiyetini müdafaa etmektedir*”¹⁰⁴ vurgusu dikkat çekmektedir.

Öte yandan, belirlenen gazetelerde yer verilen mağlubiyetler ise, utanç kavramı çerçevesinde işlenmektedir. *Son Posta* gazetesinin 10 Ocak 1935 tarihli basımında, “*Artık millî takımımızdan bahsedilmez olmuştur. Bu hâl memleket için hicap kaynağıdır. Çalışmayan bir milletin sahada şerefi kalmamaktadır*”¹⁰⁵ derken, benzer çizgideki *Tan* gazetesinde katılamama durumunu dramatik bir şekilde ifade etmektedir. Buna göre, “*Girmediğimiz Balkan maçları memleket için utanç vericidir. Hatalı kararlar yüzünden Türk sporu hicap duymaktadır. Bu hâl siyasi itibarımıza dahi tesir etmektedir*”¹⁰⁶ vurgusu yapılmaktadır.

Ulusal Birlik gazetesi 18 Haziran 1935 tarihli sayısında, başarısızlıkları gençliğin terbiyesiyle ilişkilendirmektedir. Üçüncü sayfada yer verdiği haberde, “*Balkan mağlubiyetleri Türk gençliğinin irade terbiyesinde bir noksan olduğunu göstermektedir. Bu eksiklik memleketin ruhunda yaralar açmaktadır. Spor sahasındaki zaaf, milletin iradesinde de*

¹⁰² “Balkan ve Şark Kupası Maçlarına İştirakimiz”, *Milliyet Gazetesi*, 4 Aralık 1930, s. 1.

¹⁰³ “Sofya Mağlubiyeti ve Mütelealar”, *Son Posta Gazetesi*, 29 Eylül 1931, s. 2.

¹⁰⁴ Sadi Karsan, “Halk Futbolden anlıyor mu, anlamıyor mu?”, *Akşam Gazetesi*, 6 Ağustos 1937, s. 7.

¹⁰⁵ “Bu Seferki Balkan Kupası Balkan Fudbolünü Kuvvetlice Kamçılamiş Oldu”, *Son Posta Gazetesi*, 10 Ocak 1935, s. 10.

¹⁰⁶ “Yugoslavya Futbolcuları Şehrimizde. Dost Memleketin Kıymetli Sporcuları Dün Büyük Tezahüratla Karşılandı”, *Tan Gazetesi*, 11 Temmuz 1936, s. 5.

*hissolunmaktadır*¹⁰⁷ ifadeleri yer bulmuştur. Öte yandan, *Cumhuriyet* gazetesinin 28 Haziran 1935 tarihli haberinde de bu dili ulusal şuur eksikliğine bağlamaktadır. Haberde, “*Mağlubiyetler millî şuur noksanlığından neşet etmektedir. Saha içindeki dağınıklık, milletimizin içtimâî terbiyesinin yetersizliğini aksettirmektedir. Bu vaziyet bir ikaz olarak telakki olunmalıdır*”¹⁰⁸ uyarısı yapılmaktadır.

Başarısız sonuçları utanç ve tedbir alınması gereken durum olarak niteleyen Türk Basını, Balkan milletlerinin başarılarını da bölgesel gururla bağlamaktadır. *Cumhuriyet* gazetesinde yer verilen habere, “*Yugoslavların kazandığı kupadan bütün Balkan kavimleri iftihar etmelidir. Spor, birliğin nişanesi olmaktadır. Bu zafer, müşterek bir Balkan gururudur*”¹⁰⁹ ifadelerine yer verirken, benzer biçimde *Yeni Asır*’ın 19 Haziran 1935 tarihli haberinde, “*Bulgarların zaferi millî azimlerinin tezahürüdür. Balkan milletleri birbirine ibret olmaktadır. Bu muvaffakiyet yalnız Bulgarların değil, bütün Balkanlarındır*”¹¹⁰ vurgusu öne çıkmaktadır.

Kurun gazetesinin 18 Aralık 1936 tarihli nüshasında, sporcular millî sembollerin taşıyıcısı olarak nitelendirilmektedir. Gazetede yer verilen habere, “*Millî renklerimizi müdafaa eden takımımız, milletimizin haysiyetini temsil etmektedir. Sporcularımız sahada bayrağın şerefini taşımaktadır. Millî forma yalnız bir elbise değil, bir vicdandır*”¹¹¹ derken, *Haber*’in 7 Haziran 1939 tarihli gazetesinin beşinci sayfasında zaferi coşkuya tercüme etmektedir. Haberde, “*Türk milletinin Balkan sahasında galibiyetini görenler gözyaşlarını tutamamışlardır. Bu sevinç bir millî bayram olmaktadır. Gözyaşları bile millî şuurun işareti addedilmektedir*”¹¹² ifadelerine yer verilmiştir. Aynı gazetenin 23 Temmuz 1939 tarihli baskısı ise, turnuvayı şu sözlerle duyurmuştur: “*Balkan müsabakaları bir millî gurur bayramı hâline gelmiştir. Milletler kardeşçe kucaklaşmaktadır. Spor, barışın en samimi lisânı olmaktadır*”¹¹³ vurgusu açık şekilde sporun bölgedeki barış ortamındaki

¹⁰⁷ “Bulgar Kralı Alanda Bir Söylev Verdi”, *Ulusal Birlik Gazetesi*, 18 Haziran 1935, s. 4.

¹⁰⁸ “Balkan Şampiyonu Yugoslavya Milli Takımı”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 28 Haziran 1935, s. 8.

¹⁰⁹ “Balkan Kupasını Yugoslav Milli Takımı Kazandı”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 25 Haziran 1935, s. 7.

¹¹⁰ “Futbol Maçları Başladı, Bulgarlar Yunanlıları 2-5 Yendiler”, *Yeni Asır Gazetesi*, 19 Haziran 1935, s. 6.

¹¹¹ “Balkan Kupası Karşılaşmaları Mayıs’ta Ankara’da Olacak”, *Kurun Gazetesi*, 18 Aralık 1936, s. 3.

¹¹² “Beden Terbiyesi Faaliyeti: 1: Futbol”, *Haber Gazetesi*, 7 Temmuz 1939, s. 6.

¹¹³ “939-940 Futbol Mevsimi”, *Haber Gazetesi*, 23 Temmuz 1939, s. 6.

SPOR DİPLOMASİSİ ÇERÇEVESİNDE BALKAN KUPASI VE TÜRK BASININDAKİ TEMSİLİ (1929-1939)

etkisini öne çıkarmaktadır. Dahası, çalışma kapsamında irdelenen bu örnekler, Türk basınında Balkan Kupası'nın duygusal söylem aracılığıyla millî kimlik inşasında kullanıldığını açıkça göstermektedir. Zaferler iftihar etme kavramıyla ulusal özgüveni pekiştirmekte, mağlubiyetler utanç özeleştirisini doğurmaktadır. Bu süreçte Türk basını, spor sahasını ulusal aidiyetin duygu üretim alanı hâline getirmiştir.

Bu tartışmalar doğrultusunda, Balkan Kupası'nın Türk basınındaki temsili, sonuçların aktarılmasıyla sınırlı kalmamakta, maçlar ulusal kimlik ve kolektif duygu üretiminin sahnesi hâline getirilmektedir. Haberlerde zaferler bir "millî iftihar", mağlubiyetler ise "hicap" olarak işlev görmektedir. Üç boyut özellikle öne çıkmaktadır. Buna göre; ilk boyutta ulusal onur ve şeref vurgusu, zaferler, "millî şeref", "haysiyet" ve "itibar" kavramları üzerinden temsil edilmektedir. Haberlerde yer verilen bu söylem, Anderson'un *hayali cemaat*¹¹⁴ kavramıyla uyum göstermektedir. Bu bağlamda, spor sahasında kazanılan başarılar, ulusun hayali bütünlüğünü somutlaştıran anlatılara dönüşmektedir. Bayrağın "vicdan" olarak tanımlanması ise, ulusal sembollerin duygusal bir bağ aracına dönüştüğünü göstermektedir. İkinci boyutta, hicap ve özeleştirisi öne çıkarken, Türk basını, mağlubiyetleri yalnız teknik bir başarısızlık olarak değil, ulusun kolektif terbiyesindeki eksiklik olarak yorumlamaktadır. Bu durum, Billig'in *banal milliyetçilik*¹¹⁵ kavramıyla uyumlu olarak, ulusal kimliğin sadece başarıda değil, başarısızlıkta da yeniden üretildiğini göstermektedir. Son boyutta ise, bölgesel gurur ve uluslararası yansımalar vurgulanırken, *Cumhuriyet* ve *Yeni Asır*, Balkan ülkelerinin başarılarını millî zafer olarak görmenin ötesinde, "müşterek bir Balkan gururu" olarak kurgulamaktadır. Bu söylem, ulusal kimlik inşasının bölgesel düzlemde de işlediğini ve Türkiye'nin kendini modern, Avrupalı bir topluluk içinde yeniden tanımladığını ortaya koymaktadır. Dolayısıyla, Türk basınının dili hem millî kimliğin duygusal inşasına hem de Balkanlar üzerinden uluslararası prestij üretimine aracılık etmektedir. Spor sahasında elde edilen her sonuç, ulusun kendini tanıma, özeleştirisi yapma ve geleceğe yön verme biçiminde yeniden üretilmektedir.

4.5. Uluslararası İmaj ve Modernleşme

1930'ların Türk basınında Balkan Kupası bir bölgesel turnuva değil, Türkiye'nin modernleşme yolundaki uluslararası vitrini hâline gelmiştir.

¹¹⁴ Anderson, *a.g.e.*, s. 208.

¹¹⁵ Billig, *a.g.e.*, s. 60.

Haberlerde sıklıkla sporda kazanılan başarıların Batı'ya “kendini ispat”, başarısızlıkların ise “medeniyet yolunda geri kalma” işareti olarak vurgulandığı gözlemlenmektedir. Bu çerçeve, Eric Hobsbawm'ın milliyetçilik bağlamında sporun “ulusların vitrini”¹¹⁶ olduğu tespitini ve Richard Giulianotti'nin sporun küresel modernlik ile bağıını kuran yaklaşımıyla¹¹⁷ birleşmektedir.

Buna göre, *Milliyet* gazetesinde yer verilen 26 Mayıs 1930 tarihindeki Avrupa standartlarını doğrudan ölçü olarak sunan haberde, “*Sporcularımızın eksersizleri kıfayetsizdir. Balkanlara hazırlanmak için Avrupalıların metotları tatbik olunmalıdır. İdmanda ilim ve tertip şarttır; aksi hâlde Avrupalılarla aramızdaki mesafe açılmaktadır*”¹¹⁸ vurgusu öne çıkmaktadır. Bu bağlamda spor, doğrudan Batı medeniyetinin tekniğiyle ölçülmektedir. *Son Posta* gazetesindeki 20 Aralık 1934 tarihli baskıda ise, benzer bir karşılaştırmayı keskinleştirmektedir. Haber, “*Avrupa futbol âleminde sistem hükümfermadır. Bizde ise hâlen plansızlık müşahade olunmaktadır. Avrupa'yı yakalamak için nizam ve usûl elzem addedilmektedir*”¹¹⁹ derken, bu söylem, Türkiye'nin Avrupayla kıyaslanarak konumlandırıldığı bir modernleşme düşüncesi kurmaktadır.

Tan gazetesinin 14 Mayıs 1936 tarihli sayısında ise, Yunanistan örneğini bir “medeniyet ibresi” gibi sunan gazete, “*Yunan millî takımı Taksim'de bir saatten ziyade hiç durmadan çalışmıştır. Bu metodik disiplin, Balkan milletlerinin terakkîsini göstermektedir. Bizim de bu çalışkanlıktan ibret almamız iktiza etmektedir*”¹²⁰ ifadelerine yer verilmiştir. *Vakit* gazetesi, Macaristan örneğini önerirken, “*Macar antrenörlerin tatbik ettiği metotlar misal olmalıdır. Bu metotlar nizam ve sebat telkin etmektedir. Terakki, bu tertipten geçmektedir*”¹²¹ vurgusuyla spor pedagojisi çerçevesini “modernleşmenin pedagojisi” ile özdeşleştirilmektedir.

¹¹⁶ Eric Hobsbawm, *Nations and Nationalism since 1780: Programme, Myth, Reality*, Cambridge University, Cambridge 1990, s. 46.

¹¹⁷ Giulianotti, Richard, *Sport: A critical sociology*, Polity Press, Cambridge 2005, s. 190.

¹¹⁸ “İstanbul Mıntıka Şefi Yusuf Ziya Beyin Verdiği İzahat”, *Milliyet Gazetesi*, 26 Mayıs 1930, s. 3.

¹¹⁹ “Yugoslav Milli Takımı Balkan Şampiyonasından Evvel Kuvvetini Gösterdi”, *Son Posta Gazetesi*, 20 Aralık 1934, s. 10.

¹²⁰ “Yunan Milli Takımı Dün Taksim Stadında İki Saat Süren Bir Eksersiz Yaptı”, *Tan Gazetesi*, 14 Mayıs 1936, s. 9.

¹²¹ “Macarlar Bu Sabah Geliyorlar. İlk Maç Yarın”, *Vakit Gazetesi*, 16 Nisan 1932, s. 9.

SPOR DİPLOMASİSİ ÇERÇEVESİNDE BALKAN KUPASI VE TÜRK BASININDAKİ
TEMSİLİ (1929-1939)

Cumhuriyet'in 24 Aralık 1936 tarihli gazetesi, Avrupa metodunu disiplinle ilişkilendirirken, “Avrupa metodunu tatbik edenler muvaffak olmaktadır. Askerî intizamı olmayan hiçbir memleket Balkan sahasında ilerleyememektedir. Bizim için terakki, nizamata tâbi olmaktan geçmektedir”¹²² öngörüsüne yer vermektedir. *Haber* gazetesi ise, oyunun terbiyesini modernlik göstergesi kılmakta, “Yeni futbol kaideleri oyun terbiyesini artırmaktadır. Oyun terbiyesi, modern cemiyetin lüzumlu bir parçasıdır. Balkan sahaları artık medeniyetin bir mektebi hâline gelmektedir”¹²³ ifadeleriyle Balkan Kupası turnuvasının oyun disiplini açısından millî takıma yapacağı gelişme odaklanmaktadır.

Öte yandan, *Akşam* gazetesinin 20 Ekim 1936 tarihli nüshasında, ev sahipliği meselesi uluslararası vitrinle ilişkilendirilirken, “1938’de Türkiye ev sahibi olabilir mi? Bu sual yalnız sporî değil, siyasî bir meseledir. Ev sahipliği, memleketimizin Avrupa nazarındaki prestijine hizmet edecektir”¹²⁴ vurgusu dikkat çekmektedir.

Cumhuriyet gazetesi, mağlubiyetleri modernleşme eksikliğine bağlamaktadır: “Bizde futbolun terakkî etmeyişi günü kurtarma siyasetinden neşet etmektedir. Programlı bir ıslah harekâtı iktiza etmektedir. Avrupa memleketleri usul ile terakki ederken biz hâlâ tesadüfe bel bağlamaktayız”¹²⁵ derken; *Yeni Asır* gazetesi ise, komşuların başarısını bir “medeniyet dersi” olarak sunmaktadır. Haberde, “Bulgarların idmandaki gayreti ibret olmalıdır. Onların terakkîsi, metot ve disiplin sayesinde. Bu hâl, Türk futbolu için bir uyarı olmak mecburiyetindedir”¹²⁶ ifadelerine yer vermektedir.

Ulusal Birlik gazetesinin 18 Haziran 1935 tarihli haberinde başarısızlığı medeniyet yolunda bir kesinti gibi ifade eden yazı, “Hazırlık eksiklikleri yüzünden Balkan maçlarında muvaffak olunamamaktadır. Bu hâl, Türk futbolunun Avrupalılar karşısında geri kalmasına sebep olmaktadır. Spor, medeniyet yolunda en mühim ölçüdür”¹²⁷ vurgusuyla ulusal alandaki

¹²² “Futbolumuzun Yükselmesi İçin Çıkan Fırsatlar”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 24 Aralık 1936, s. 6.

¹²³ “Yeni Futbol Kaideleri”, *Haber Gazetesi*, 3 Kasım 1936, s. 7.

¹²⁴ “Balkan Kupası Kongresi. 1938’de Turnuva Türkiye’de mi Yapılacak?”, *Akşam Gazetesi*, 20 Ekim 1936, s. 10.

¹²⁵ “Balkan Şampiyonu Yugoslavya Millî Takımı”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 28 Haziran 1935, s. 8.

¹²⁶ “Futbol Maçları Başladı, Bulgarlar Yunanlıları 2-5 Yendiler”, *Yeni Asır Gazetesi*, 19 Haziran 1935, s. 6.

¹²⁷ “Bulgar Kralı Alanda Bir Söylev Verdi”, *Ulusal Birlik Gazetesi*, 18 Haziran 1935, s. 4.

güç göstergelerinden biri olarak sporu işaret etmektedir. *Kurun*’un 18 Aralık 1936 tarihli gazetesinde ise, Balkan kongrelerini modernleşmenin kurumsal sahnesi yapmaktadır. Haberde, “*Balkan kongresinde ittihaz olunan kararlar, sporun Avrupa ile hemhâl olması demektir. Kararlar, memleketimizi Avrupalı usullere irtibatlandırmaktadır. Bu, terakkinin yoludur*”¹²⁸ vurgusu dikkat çekmektedir.

Son Posta gazetesinin 26 Ocak 1933 tarihli haberinde, disiplin çağrısını Avrupa mukayesesıyla güçlendiren yazı, “*Avrupa takımları muntazam idman sayesinde galip gelmektedir. Bizde idman hâlâ tesadüfidir. Nizamlı çalışmadıkça Avrupa ile aramızdaki fark açılmaktadır*”¹²⁹ ifadelerini kullanırken; *Tan*’ın 11 Haziran 1936 tarihli haberinde, Balkan Kupası’na katılamama kararını uluslararası itibarla ilişkilendirmektedir. Habere göre, “*Girmediğimiz Balkan maçları memleket için hicap vericidir. Bu hicap, Avrupalı milletlerin nazarında itibar kaybına yol açmaktadır. Spor, siyasî nüfuzun bir ölçüsü olmaktadır*”¹³⁰ vurgusu spor diplomasisi çerçevesinde sporun önemini önelemektedir.

Öte yandan, *Vakit* gazetesinin 2 Kasım 1932 tarihli sayısında Dünya Kupası’na katılamamayı bir modernleşme kaybı olarak yorumlamaktadır: “*Dünya kupasına iştirak edilememiştir; sebep, nizam ve hazırlık kusurlarıdır. Bu hâl, Türk futbolunun Avrupa milletleriyle arasındaki mesafeyi artırmaktadır. Dünya futboluna dâhil olmak, medeniyet dairesine dâhil olmak demektir*”¹³¹ ifadesi dikkat çekicidir. *Cumhuriyet* gazetesinin 1 Ağustos 1937 tarihli nüshasında ise, Galatasaray Spor Bayramı’nı uluslararası yakınlaşmanın göstergesi yapmaktadır. “*Galatasaray bayramı yalnız bir spor merasimi olmamış, Türk-Yugoslav dostluğunun en samimi tezahürü olmuştur. Bu dostluk, memleketimizin Avrupalı milletlerle müşterek kültür dairesine girdiğini ispat etmektedir*”¹³² haberiyle kulüp seviyesindeki spor karşılaşmalarının da uluslararası alandaki etkisine işaret etmektedir.

¹²⁸ “Balkan Kupası Karşılaşmaları Mayıs’ta Ankara’da Olacak”, *Kurun Gazetesi*, 18 Aralık 1936, s. 3.

¹²⁹ “Milli Takım Dünya Kupasına İştirak Edecek mi?”, *Son Posta Gazetesi*, 26 Ocak 1933, s. 7.

¹³⁰ “Yugoslavyalı Futbolcuları Şehrimizde. Dost Memleketin Kıymetli Sporcuları Dün Büyük Tezahüratla Karşılandı”, *Tan Gazetesi*, 11 Temmuz 1936, s. 5.

¹³¹ “Futbolda Nasıl Yükseliriz?”, *Vakit Gazetesi*, 2 Kasım 1932, s. 7.

¹³² “Türk-Yugoslav Milli Takımları Bugün Belgrad’da Dördüncü Defa Olarak Karşılaşıyor”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 1 Ağustos 1937, s. 6.

SPOR DİPLOMASİSİ ÇERÇEVESİNDE BALKAN KUPASI VE TÜRK BASININDAKİ TEMSİLİ (1929-1939)

Kısaca, Türk basını, Balkan Kupası turnuvasını uluslararası bir yarışmanın ötesinde medeniyet sürecine girişin önemli bir aracı olarak gördüğünü ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, üç boyut öne çıkmaktadır. Bunlardan ilki, Avrupa'ya kıyasla geri kalmışlık olurken, spor alanındaki eksikler, “medeniyet yolunda gecikme” olarak kodlanmaktadır. İkinci boyutta, yöntem ve disiplinin evrenselliği öne çıkarken, “Avrupa metodları”, “Macar antrenörlüğü” gibi referanslarla spor, bilimsel rasyonalitenin uluslararası ortak dili yapılmaktadır. Son boyutta ise, prestij ve vitrin kavramları önem kazanırken, ev sahipliği, uluslararası katılım ve komşu dostluğu, Türkiye'nin Batı karşısındaki imajının somut birer ölçütü hâline getirilmektedir. Bu söylem, Hobsbawm'ın¹³³ sporun ulus-devletler için vitrin olma rolüne ilişkin tespitini doğrulamakta, Giulianotti'nin¹³⁴ küreselleşme bağlamındaki spor okumasıyla birleşmektedir. Dolayısıyla, Balkan Kupası, Türk basını için bir karşılaşma alanı olmakla birlikte, medeniyet yolunda ilerleme ya da geri kalmanın simgesel göstergesi olarak da öne çıkmaktadır.

Sonuç

Bu çalışma, 1929-1939 yılları arasında Türk basınında Balkan Kupası'nın temsiline odaklanmış ve on farklı gazetede yayımlanan haberlerin tematik analizi üzerinden sporun diplomasi, kurumsallaşma, disiplin, millî kimlik ve modernleşme bağlamlarında nasıl yorumlandığını incelemiştir. Elde edilen bulgular, erken Cumhuriyet döneminde sporun yalnızca bir oyun ya da eğlence alanı olarak değil, ulusun kendini inşa ettiği ve dünyaya sunduğu stratejik bir alan olarak konumlandırıldığını göstermektedir. Basının kullandığı dil, diplomatik resepsiyonlardan oyuncu seçimlerine, disiplin tartışmalarından ulusal gurur ve utanç söylemlerine kadar uzanan geniş bir yelpazede, futbol kolektif kimlik ve siyasal vizyon üretiminin merkezine taşımaktadır.

Balkan Kupası, gazetelerde sıklıkla bölgesel siyasetin bir parçası olarak ele alınmıştır. Karşılaşmalar sportif bir rekabet değil, komşu devletlerle ilişkilerin güçlendirilmesi ve Balkan birliği idealinin pekiştirilmesi bağlamında sunulmuştur. Resepsiyonlar ve dostluk söylemleri, sahadaki skorlar kadar önemli görülmüş, spor diplomasisinin ritüel bir boyut kazandığı gözlemlenmiştir. Bu durum, sporun yumuşak güç aracı olarak işlev

¹³³ Hobsbawm, *a.g.e.*, s. 163.

¹³⁴ Giulianotti, *a.g.e.*, s. 171.

gördüğünü ve Türkiye'nin dış politika söyleminde sembolik bir değer taşıdığını ortaya koymaktadır.

Haberlerin önemli bir kısmı sporun kurumsallaşma sürecine odaklanmış, futbol federasyonunun kararları, kulüplerin etkisi, kamp ve hazırlık süreçleri yoğun biçimde tartışılmıştır. Disiplinsizlik, liyakat eksikliği ve plansızlık yalnızca sportif başarısızlığın değil, ulusun modernleşme çabasının da önünde bir engel olarak değerlendirilmiştir. Bu söylem, sporun kurumsal rasyonalitenin bir sınavı olarak algılandığını ve devlet kapasitesinin bir ölçütü hâline geldiğini göstermektedir.

Basın, disiplin ve beden terbiyesini modernleşme ideolojisinin ayrılmaz parçası olarak işlerken, intizam, metot ve beden terbiyesi yalnızca sporculara değil, bütün ulusa yönelik bir eğitim anlayışıyla sunulmuş; spor alanı genç neslin zihin ve beden terbiyesinin bir üretim alanı olarak temsil edilmiştir. Yunan ya da Bulgar takımlarının çalışma disiplinleri örnek gösterilerek Türk futbolunun bu yolda ilerlemesi gerektiği vurgulanmış, böylece spor eğitimi ulusal terbiye ve modernleşmenin bir parçası hâline getirilmiştir.

Millî kimlik inşasında basının kullandığı dil, özellikle dikkat çekicidir. Bu bağlamda, zaferler “şeref”, “iftihar” ve “gurur” kavramlarıyla ulusal kimliğin yüceltilmesine hizmet etmiş, mağlubiyetler ise, “utanç” ve “hicap” söylemleriyle toplumsal özeleştirinin konusu olmuştur. Basın, bu dil aracılığıyla ulusu sürekli olarak yeniden üretmiş, spor sahasını kolektif duyguların işlendiği bir eğitim alanına dönüştürmüştür. Nitekim, futbol hem özgüven hem de özeleştirme sürecinin parçası hâline gelmiştir.

Balkan Kupası haberlerinde sporun uluslararası imaj ve modernleşme vizyonu da yakından ilişkilendirildiği görülmüştür. Ev sahipliği tartışmaları, Dünya Kupası'na katılım meseleleri ve Avrupa metotlarıyla yapılan kıyaslamalar, Türkiye'nin Batı uygarlığıyla arasındaki mesafeyi ölçen sembolik göstergeler olarak işlenmiştir. Spor, bu bağlamda bir medeniyet vitrini hâline gelmiş, Türkiye'nin modernleşme yolundaki ilerleyişi ya da geri kalışı futbol sahasında temsil edilmiştir.

Tüm bu bulgular bir arada değerlendirildiğinde, Türk basınının Balkan Kupası'nı yalnızca bir turnuva olarak görmediği, sporun diplomasi, kimlik, disiplin, kurumsal düzen ve modernleşme gibi çok katmanlı anlamlar yüklenmiş bir alan olarak işlediği ortaya çıkmaktadır. Spor haberleri, dönemin

**SPOR DİPLOMASİSİ ÇERÇEVESİNDE BALKAN KUPASI VE TÜRK BASININDAKİ
TEMSİLİ (1929-1939)**

siyasi ve toplumsal bağlamıyla sıkı sıkıya ilişkili biçimde kaleme alınmış; ulusun kendini tanıma, yeniden üretme ve dış dünyaya sunma süreçlerinde basın güçlü bir söylem aktörü rolü üstlenmiştir. Dolayısıyla, Balkan Kupası, futbolun ötesine geçen, Türkiye Cumhuriyeti'nin hem içerde ulusal birliği hem de dışarıda modernleşme iddiasını görünür kılan bir mecra hâline gelmiştir.

Sonuç olarak, Balkan Kupası örneği, spor organizasyonlarının uluslararası ilişkilerde diplomatik birer araç olarak oynadığı rolü açık biçimde ortaya koymaktadır. Spor, devletler arası iletişimin resmî diplomasi kanallarının ötesinde, halklar arasında kültürel yakınlaşma ve karşılıklı anlayış oluşturma kapasitesine sahiptir. Bu tür organizasyonlar, hem ulusal imajın yeniden inşasına katkı sağlamak hem de ülkelerin dış politikalarını yumuşak güç unsurlarıyla desteklemektedir. Balkan Kupası özelinde Türkiye, sporu bölgesel barışın, modernleşme ideallerinin ve uluslararası tanınırlığın bir temsili alanına dönüştürmüştür. Dolayısıyla, benzer spor etkinliklerinin günümüzde de uluslararası iş birliğini, kültürel diplomasi kanallarını ve ulusal kimliklerin barışçıl biçimde görünür kılınmasını destekleyecek biçimde yeniden kurgulanması, sporun evrensel bir diplomasi dili olarak sürdürülebilir etkisini güçlendirecektir.

Öte yandan, gelecekteki araştırmalar için birkaç öneri öne çıkmaktadır. İlk olarak, Balkan Kupası'nın basındaki temsili daha geniş bir coğrafi karşılaştırma ile incelenebilir. Örneğin; aynı dönemde Yunan, Bulgar ya da Yugoslav basınının bu turnuvayı nasıl aktardığı karşılaştırmalı bir perspektif sunacaktır. Böylece, spor diplomasisinin gerçekten bölgesel bir ortak söylem mi yoksa her ülkenin kendi ulusal perspektifinden mi işlendiği daha net görülebilir. İkinci olarak, 1939 sonrası dönemde, özellikle İkinci Dünya Savaşı ve Soğuk Savaş koşullarında spor haberlerinin söylemsel dönüşümü ele alınarak, süreklilikler ve kopuşlar ortaya konabilir. Son olarak, arşiv belgeleri, dönemin sporcularının anıları ve devlet kurumlarının belgeleriyle karşılaştırmalı bir çalışma yapılması, basın söyleminin siyasal karar alma mekanizmalarıyla ilişkisini aydınlatacaktır. Sonuçta, bu araştırma Balkan Kupası'nın Türk basınında temsiline ilişkin kapsamlı bir çerçeve sunmakta ve sporun erken Cumhuriyet dönemi Türkiye'sinde diplomasi, kimlik ve modernleşme açısından taşıdığı çok boyutlu işlevleri ortaya koymaktadır.

KAYNAKÇA

Kitap ve Makaleler:

ACQUAH-SAM, Emmanuel, “Developing Sports for Economic Growth and Development in Developing Countries”, *European Scientific Journal ESJ*, Cilt 5, Sayı 2, 2021, ss. 172-216.

ALLISON, Lincoln ve MONNINGTON, Terry. “Sport, Prestige and International Relations”, *Government And Opposition*, Cilt 37, Sayı 1, 2002, ss. 106-134.

ANDERSON, Benedict, *Imagined Communities: Reflections on the Origin and Spread of Nationalism*, Verso, London 1991.

BILLIG, Michael, *Banal Nationalism*. Sage Publications, London 1995.

BLACK, David Ross ve NAURIGHT, John, *Rugby And The South African Nation: Sport, Cultures, Politics, and Power in The Old and New South Africas*. Manchester University, Manchester 1998.

BONIFACE, Pascal, *Futbol ve Küreselleşme*, (çev.) İsmail Yerguz, NTV Yayınları, İstanbul 2007.

BREUIL, Xavier ve CONSTANTIN, Pompiliu Nicolae, “The Balkan Cups As A Vector Of European İntegration, 1929-1994”, *Sport in History*, Cilt 35, Sayı 4, 2015, ss. 591-603.

FİŞEK, Kurthan, *Spor Anatomisi*, YGS Yayınlar, İstanbul 2003.

FRICK, Bern, “Globalization And Factory Mobility The Impact of The “Bosman-Ruling” On Player Migration in Professional Soccer”, *Journal of Sports Economics*, Cilt 10, Sayı 1, 2009, ss. 88-106.

GÖK, Yasemin, “Spor Politikası ve Spor Diplomasisi: Küresel Sahada Madalyonun İki Yüzünün Dansı”, *Yeni Türkiye*, Cilt 136, 2024, ss. 153-169.

GÖKSU, Oğuz, “Türkiye’nin Ülke Markasının İnşası Sürecinde Kamu Diplomasisi Ekseninde Sporun Rolünün Değerlendirilmesi”, *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt 5, Sayı 2, 2019, ss. 403-433.

SPOR DİPLOMASİSİ ÇERÇEVESİNDE BALKAN KUPASI VE TÜRK BASININDAKİ
TEMSİLİ (1929-1939)

GIULIANOTTI, Richard, *Sport: A Critical Sociology*, Polity Press, Cambridge 2005.

GRIX, Jonathan ve BARRIE, Houlihan, “Sports Mega-Events as Part of a Nation’s Soft Power Strategy: The Cases of Germany (2006) and the UK (2012)”. *The British Journal of Politics and International Relations*, Cilt 16, Sayı 4, 2013, ss. 572-596.

GRIX, Jonathan ve LEE, Donna, “Soft power, sports mega-events and emerging states: The lure of the politics of attraction”, *Global Society*, Cilt 27, Sayı 4, 2013, ss. 521-536.

GUTTMANN, Allen, *Games and Empires: Modern Sports and Cultural Imperialism*, Columbia University Press, Columbia 1994.

HAWKINS, Jennifer Morey, “Thematic analysis”, *The SAGE Encyclopedia of Communication Research Methods*, (ed.) Mike Allen, Sage Publications, California 2017, ss. 1756-1760.

HOBSBAWM, Eric, *Nations and Nationalism since 1780: Programme, Myth, Reality*, Cambridge University Press, Cambridge 1990.

HUIZINGA, Johan, *Homo Ludens*, (çev.) Mehmet Ali Kılıçbay, Ayrıntı Yayınları, İstanbul 2010.

KEYS, Barbara, *Globalizing Sport National Rivalry and International Community in the 1930s*, Harvard University Press, Cambridge 2006.

KURULOĞLU, Fehim, “Türkiye’nin Spor Diplomasisi ve Balkan Oyunları”, *Uluslararası Balkan Sempozyumu*, Ümraniye Belediyesi Kültür Yayınları, İstanbul 2022, ss. 123-140.

LEVERMORE, Roger ve BEACOM, Aaron, “Sport and International Development”, *Sport and Development: Mapping the Field*, (eds) Roger Levermore ve Aaron Beacom, Palgrave Macmillan, London 2009, ss. 1-25.

MALCOLM, Dominic (2007) “Sport industry”, *The Blackwell Encyclopedia of Sociology*, (ed.) George Ritzer, Blackwell Publishing, Oxford 2007, ss. 4721-4725.

MANZENREITER, Wolfram, “The Beijing Games in the Western Imagination of China: The Weak Power of Soft Power”, *Journal of Sport and Social Issues*, Cilt 34, Sayı 1, 2010, ss. 29-48.

MİJATOV, Nikola ve NEMANJA, Mitrović, “The Balkan Football Cup as an Instrument of Political Rapprochement in the Balkans (1929-1936)”, *Journal of Balkan Studies*, Cilt 5, Sayı 5, 2025, ss. 279-308.

MURRAY, Stuart, “The Two Halves of Sports-Diplomacy”, *Diplomacy & Statecraft*, Cilt 23, Sayı 3, 2012, ss. 576-592.

MURRAY, Stuart, “Introduction, Sports Diplomacy”, *The Hague Journal of Diplomacy*, Sayı 8, 2013, ss. 191-195.

MURRAY, Stuart ve PIGMAN, Geoffrey Allen, “Mapping The Relationship Between International Sport and Diplomacy”, *Sport in Society*, Cilt 17, Sayı 9, 2014, ss. 1098-1118.

NYE, Joseph, *Soft Power: The Means to Success in World Politics*, Public Affairs, New York 2004.

NYGARD, Havard Mokleiv ve GATES, Scott, “Soft Power at Home and Abroad: Sport Diplomacy, Politics and Peace-Building”, *International Area Studies Review*, Cilt 16, Sayı 3, 2013, ss. 235-243.

ÖZBEY, Ömer, DOĞAN, Doğukan ve ÇOLAKOĞLU, Tekin (2021), “Kamu Diplomasisi Aracı Olarak Spor Diplomasisi”, *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, Cilt 12, Sayı 1, 2021, ss. 105-115.

PEGORARO, Ann ve JINNAH, Naila, “The Impact of Professional Athletes’ Use of Twitter On Current and Potential Sponsorship Opportunities”, *Journal of Brand Strategy*, Cilt 1, Sayı 1, 2012, ss. 85-97.

REAL, Michael, “Media Sport: Technology and the Commodification of Postmodern Sport”, *MediaSport*, (ed.) Lawrence Wenner, Routledge, London 1998, ss. 14-26.

ROWE, David, *Sport, Culture, and The Media: The Unruly Trinity*, Open University Press, Philadelphia 1999.

SPOR DİPLOMASİSİ ÇERÇEVESİNDE BALKAN KUPASI VE TÜRK BASININDAKİ
TEMSİLİ (1929-1939)

SAK, Ramazan, SAK, İkbāl Tuba, ŞENDİL, Çağla Öneren ve NAS, Eşref, “Bir Araştırma Yöntemi Olarak Doküman Analizi”, *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, Cilt 4, Sayı 1, 2021, ss. 227-250.

SCHNEİDER, Robert, “Sport as a Facilitator of Positive International Relations”, *International Journal of Science Culture and Sport*, Cilt 4, Sayı 20, 2016, ss. 843-851.

TALİMCİLER, Ahmet, *Sporun Sosyolojisi Sosyolojinin Sporu*, Bağlam Yayıncılık, İstanbul 2010.

TAMARİ, Tomoko, “Reconsidering Sport Diplomacy: The 2020/1 Tokyo Olympics and ‘Soft-Power’”, *Asian Journal of Sport History & Culture*, Cilt 4, Sayı 1, 2024, ss. 1-21.

TOMLİNSON, Alan ve YOUNG, Christopher, *National Identity and Global Sports Events: Culture, Politics, and Spectacle in the Olympics and the Football World Cup*, State University of New York Press, New York 2006.

TRUNKOS, Judith ve HEERE, Bob, “Sport Diplomacy: A Review of How Sports Can Be Used to Improve International Relationships”, *Case Studies in Sport Diplomacy*, (eds.) Craig Esherick, Robert Baker, Steven Jackson ve Michael Sam, Fit Publishing, Morgantown 2017, ss. 1-17.

YAĞMURLU, Aslı, “Kamu diplomasisi bakımından spor diplomasisi”, *Gaziantep University Journal of Social Science*, Cilt 18, Sayı 4, 2019, ss. 1367-1380.

Gazeteler:

“Spor Federasyonu Toplandı”, *Milliyet Gazetesi*, 16 Nisan 1929, s. 2.

“İstanbul Mıntıka Şefi Yusuf Ziya Beyin Verdiği İzahhat”, *Milliyet Gazetesi*, 26 Mayıs 1930, s. 3.

“Balkan ve Şark Kupası Maçlarına İştirakimiz”, *Milliyet Gazetesi*, 4 Aralık 1930, s. 1.

“Evvela Bulgarlarla, Sonra Sırplarla Karşılaşacağız”, *Vakit Gazetesi*, 25 Eylül 1931, s. 1.

“Sofya Mağlubiyeti ve Mütelealar”, *Son Posta Gazetesi*, 29 Eylül 1931, s. 2.

“Milli Takım Son Zaferi Nasıl Kazandı?”, *Son Posta Gazetesi*, 5 Ekim 1931, s. 1.

“Yeni Milli Takım Nasıl Yetiştirilecek”, *Vakit Gazetesi*, 24 Ekim 1931, s. 5.

“Balkan Kupası Maçlarına Fazla Hazırlıklı ve Nefesli Gitmeliyiz”, *Vakit Gazetesi*, 2 Şubat 1932, s. 5.

“Milli Takıma En Çok Lazım Olan Şey Çalışmaktır”, *Vakit Gazetesi*, 3 Şubat 1932, s. 7.

“Macarlar Bu Sabah Geliyorlar. İlk Maç Yarın”, *Vakit Gazetesi*, 16 Nisan 1932, s. 9.

“Futbolda Nasıl Yükseliriz?”, *Vakit Gazetesi*, 2 Kasım 1932, s. 7.

“Milli Takım Dünya Kupasına İştirak Edecek mi?”, *Son Posta Gazetesi*, 26 Ocak 1933, s. 7.

“Yugoslavya Milli Takımı Balkan Şampiyonasından Evvel Kuvvetini Gösterdi”, *Son Posta Gazetesi*, 26 Aralık 1934, s. 10.

“Bu Seferki Balkan Kupası Balkan Fudbolünü Kuvvetlice Kamçılamış Oldu”, *Son Posta Gazetesi*, 10 Ocak 1935, s. 10.

“Bulgar Kralı Alanda Bir Söylev Verdi”, *Ulusal Birlik Gazetesi*, 18 Haziran 1935, s. 4.

“Futbol Maçları Başladı, Bulgarlar Yunanlıları 2-5 Yendiler”, *Yeni Asır Gazetesi*, 19 Haziran 1935, s. 6.

“Balkan Kupasını Yugoslav Milli Takımı Kazandı”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 25 Haziran 1935, s. 7.

“Balkan Şampiyonu Yugoslavya Milli Takımı”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 28 Haziran 1935, s. 8.

SPOR DİPLOMASİSİ ÇERÇEVESİNDE BALKAN KUPASI VE TÜRK BASININDAKİ
TEMSİLİ (1929-1939)

“Yunan Milli Takımı Dün Taksim Stadında İki Saat Süren Bir Eksersiz Yaptı”,
Tan Gazetesi, 14 Mayıs 1936, s. 9.

“Bulgarlar Bükreşte Yunanlıları 5-4 Nasıl Yendiler?”, *Akşam Gazetesi*, 29
Mayıs 1936, s. 8.

“Yugoslavyalı Futbolcuları Şehrimizde. Dost Memleketin Kıymetli
Sporcuları Dün Büyük Tezahüratla Karşılandı”, *Tan Gazetesi*, 11 Temmuz
1936, s. 5.

“Balkan Kupası Kongresi. 1938’de Turnuva Türkiye’de mi Yapılacak?”,
Akşam Gazetesi, 20 Ekim 1936, s. 10.

“Ayaktan Ayağa İlerleyen Takım İkinci Sınıf Futbol Oynuyor Demektir”,
Haber Gazetesi, 28 Ekim 1936, s. 8.

“Yeni Futbol Kaideleri”, *Haber Gazetesi*, 3 Kasım 1936, s. 7.

“Balkan Kupası Karşılaşmaları Mayıs’ta Ankara’da Olacak”, *Kurun Gazetesi*,
18 Aralık 1936, s. 3.

“Futbolumuzun Yükselmesi İçin Çıkan Fırsatlar”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 24
Aralık 1936, s. 6.

“Balkan Kupası Maçlarına Nasıl Hazırlanmalıyız?”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 7
Ocak 1937, s. 6.

“Milli Futbol Takımını Nasıl Seçmeliyiz?”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 8 Ocak
1937, s. 6.

“Futbol Federasyonu Eski Reisiyle Konuştuk”, *Tan Gazetesi*, 13 Şubat 1937,
s. 6.

“Futbol Federasyonu Başkanının İstifası Sebepleri”, *Akşam Gazetesi*, 16
Şubat 1937, s. 10.

“Yunanlılar Balkan Kupası İşini Bize Bırakmak İstiyorlar”, *Tan Gazetesi*, 11
Mart 1937, s. 6.

MEHMET ANIL ÜNAL

“Türk-Yugoslav Milli Takımları Bugün Belgrad'da Dördüncü Defa Olarak Karşılaşıyor”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 1 Ağustos 1937, s. 6.

“Milli Futbolcularımız Dün Sabah Şehrimize Döndüler”, *Akşam Gazetesi*, 6 Ağustos 1937, s. 8.

Sadi Karsan, “Halk Futbolden anlıyor mu, anlamıyor mu?”, *Akşam Gazetesi*, 6 Ağustos 1937, s. 7.

“Merkezi Avrupa Kupası Tarihe Karışıyor”, *Akşam Gazetesi*, 23 Aralık 1938, s. 7.

“Beden Terbiyesi Faaliyeti: 1: Futbol”, *Haber Gazetesi*, 7 Temmuz 1939, s. 6.

“939-940 Futbol Mevsimi”, *Haber Gazetesi*, 23 Temmuz 1939, s. 6.

İnternet Kaynakları:

EUROPEAN CUPS ARCHİVE, “Results of European Competitions”, 1 Kasım 2025, <https://www.rsssf.org/ec/ecomp.html>, (01.11.2025).

GASTE ARŞİVİ, “Türkiye’nin Dijital Gazete Arşivinde Geçmişe Yolculuk Yapın, Eski Gazeteleri Keşfedin ve Aradığınız Haberlere Kolayca Ulaşın”, 1 Kasım 2025, <https://www.gastearsivi.com>, (1.11.2025).

SPOR DIPLOMASİSİ ÇERÇEVESİNDE BALKAN KUPASI VE TÜRK BASININDAKİ TEMSİLİ (1929-1939)

EKLER

EK-1: “Balkan ve Şark Kupası Maçlarına İştirakimiz”, *Milliyet Gazetesi*, 4 Aralık 1930, s. 1.

Kaynak: <https://www.gastearsivi.com>, (1.11.2025).

EK-3: “Balkan Kupası Karşılaşmaları Mayıs’ta Ankara’da Olacak”, *Kurun Gazetesi*, 18 Aralık 1936, s. 3.

[illegible]

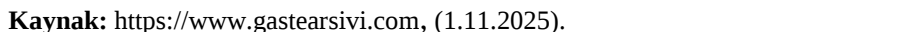
Kaynak: <https://www.gastearsivi.com>, (1.11.2025).

EK-4: “Beden Terbiyesi Faaliyeti: 1: Futbol”, *Haber Gazetesi*, 7 Temmuz 1939, s. 6.

[illegible]

Kaynak: <https://www.gastearsivi.com>, (1.11.2025).

EK-5: “Balkan Kupası Maçlarına Nasıl Hazırlanmalıyız?”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 7 Ocak 1937, s. 6.

EK-6: “Bulgar Kralı Alanda Bir Söylev Verdi”, *Ulusal Birlik Gazetesi*, 18 Haziran 1935, s. 4.

Kaynak: <https://www.gastearsivi.com/>, (1.11.2025).

SPOR DIPLOMASİSİ ÇERÇEVESİNDE BALKAN KUPASI VE TÜRK BASININDAKİ TEMSİLİ (1929-1939)

EK-7: “Yunanlılar Balkan Kupası İşini Bize Bırakmak İstiyorlar”, *Tan Gazetesi*, 11 Mart 1937, s. 6.

SPOR

Avusturyalılar İtalyaya karşı yetim çıkacak

*İki ezeî rakip
bu ayın yirmi birinde
Viyana'da karşılaşılır*

Bütün Avrupa millî takımları arasında bir-
birine en yakın, birer olarak gittikleri Avustur-
ya millî takımı ile İtalya millî takımıdır. Bu
iki millî takım arasında beşyirmi bir kupa üç-
tür. Bu kupa İtalya millî takımı ile Avusturya
millî takımı arasında her yıl bir kupa
birlikte çıkarılır. Bu kupa İtalya millî takımı
ile Avusturya millî takımı arasında her yıl
bir kupa birlikte çıkarılır. Bu kupa İtalya
millî takımı ile Avusturya millî takımı
arasında her yıl bir kupa birlikte çıkarılır.

Bu kupa İtalya millî takımı ile Avusturya
millî takımı arasında her yıl bir kupa bir-
likte çıkarılır. Bu kupa İtalya millî takımı
ile Avusturya millî takımı arasında her yıl
bir kupa birlikte çıkarılır. Bu kupa İtalya
millî takımı ile Avusturya millî takımı
arasında her yıl bir kupa birlikte çıkarılır.

KADIN

Bugünün Hikâyesi

Bu kupa İtalya millî takımı ile Avusturya
millî takımı arasında her yıl bir kupa bir-
likte çıkarılır. Bu kupa İtalya millî takımı
ile Avusturya millî takımı arasında her yıl
bir kupa birlikte çıkarılır. Bu kupa İtalya
millî takımı ile Avusturya millî takımı
arasında her yıl bir kupa birlikte çıkarılır.

Yunanlılar Balkan kupası işini bize bırakmak istiyorlar

Atina, (Husuli mahallinde varıyor) — 537 senesinde Atina-
da yapıldığı söylenen Balkan kupası futbol maçlarındaki hakika-
ten bu sene Yunanistan'ın istediği; hem de belli değildir.

Günün sonu İtalya millî takımı —
bu Balkan kupası kompleksi Yunan-
istan'ın futbol millî takımı için bir
sıra (sen) çıkarıyor. Bu sene, Yu-
nanistan'ın futbol millî takımı Yunan-
istan'ın futbol millî takımı ile Yunan-
istan'ın futbol millî takımı arasında
her yıl bir kupa birlikte çıkarılır.

Bu kupa İtalya millî takımı ile Avusturya
millî takımı arasında her yıl bir kupa bir-
likte çıkarılır. Bu kupa İtalya millî takımı
ile Avusturya millî takımı arasında her yıl
bir kupa birlikte çıkarılır. Bu kupa İtalya
millî takımı ile Avusturya millî takımı
arasında her yıl bir kupa birlikte çıkarılır.

KADIN

Bugünün Hikâyesi

Bu kupa İtalya millî takımı ile Avusturya
millî takımı arasında her yıl bir kupa bir-
likte çıkarılır. Bu kupa İtalya millî takımı
ile Avusturya millî takımı arasında her yıl
bir kupa birlikte çıkarılır. Bu kupa İtalya
millî takımı ile Avusturya millî takımı
arasında her yıl bir kupa birlikte çıkarılır.

Kaynak: <https://www.gastearsivi.com>, (1.11.2025).

[illegible]

SPOR DIPLOMASİSİ ÇERÇEVESİNDE BALKAN KUPASI VE TÜRK BASININDAKİ TEMSİLİ (1929-1939)

EK-9: “Millî Takım Dünya Kupasına İştirak Edecek mi?”, *Son Posta Gazetesi*, 26 Ocak 1933, s. 7.

Kaynak: <https://www.gastearsivi.com>, (1.11.2025).

EK-10: “Futbol Maçları Başladı, Bulgarlar Yunanlıları 2-5 Yendiler”, *Yeni Asır Gazetesi*, 19 Haziran 1935, s. 6.

[illegible]

Kaynak: <https://www.gastearsivi.com>, (1.11.2025).